

OSA Opetussuunnitelman yhteinen osa

1.8.2016 ALKAEN

Lukijalle

Oulun seudun ammattiopisto (OSAO) on osa Oulun seudun koulutuskuntayhtymää (Osekk), jolla on ammatillisen koulutuksen järjestämislupa. Ammattiopiston tehtävänä on järjestää ja kehittää toisen asteen ammatillista peruskoulutusta, aikuisten lisä- ja täydennyskoulutusta sekä oppisopimuskoulutusta.

Opetussuunnitelman yhteinen osa kertoo, kuinka eduskunnan säätämät lait, valtioneuvoston asetukset, Opetushallituksen määräykset ja ohjeet ammatillisen koulutuksen järjestämisestä on muutettu käytännöksi ja pedagogisiksi toimintaperiaatteiksi Oulun seudun ammattiopistossa. Yhteinen osa tarkoittaa, että sisältö koskee kaikille tutkinnoille, koulutuksille ja kaikille yksiköille yhteisiä asioita.

Opetussuunnitelman yhteinen osa on tarkoitettu henkilökunnalle, opiskelijoille, huoltajille ja sidosryhmille. Henkilökunnalle työkaluksi arkipäivän opetus- ja ohjaustyöhön ja opiskelijoille tarjottavien tukitoimien järjestämiseen niin, että koko ammattiopiston opiskelijat tulevat kohdelluiksi lain mukaan yhdenvertaisesti. Opiskelijat saavat julkaisusta tietoa heitä varten rakennetusta ohjausjärjestelmästä ja opiskelua koskevista säädöksistä. Huoltajille ja sidosryhmille Opetussuunnitelman yhteinen osa antaa tietoa, miten Oulun seudun ammattiopiston toiminta on järjestetty tukemaan opiskelijan oppimista alansa ammattilaiseksi ja kehittymistä yhteiskunnan jäsenenä.

Opetussuunnitelma muuttuu yhteiskunnan mukana. Tutkintouudistus ja sen mukana mittava lainsäädännön ja tutkinnon perusteiden uudistus sekä osaamisperusteisuuden vahvistaminen ja siirtyminen osaamispisteisiin ovat tämän uudistuneen asiakirjan muutosten perustana. Opetussuunnitelman yhteinen osa on tehty käyttämistä varten.

Valtakunnalliset tutkintojen perusteet ohjaavat kaikkea opetusta ja oppimista antamalla niille tavoitteet ja sisällöt. Valtioneuvosto päättää ammatillisen koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista sekä kaikille yhteisistä tutkinnon osista ja niiden laajuudesta. Ammatillista perus- ja aikuiskoulutusta koskevien säädösmuutosten (TUTKE 2) johdosta uudistetut ammatillisten perustutkintojen perusteet sekä muut määräykset tulivat voimaan 1.8.2015. Lisää säädösmuutoksia tuli voimaan 1.1.2016. Opetushallitus (OPH) johtaa ja ohjaa opetussuunnitelman laadintaa, joka pohjautuu yhteiskunnasta nouseviin muutostarpeisiin ja yhteistyöhön työelämän ja koulutuksen asiantuntijoiden kanssa. Tutkintojen perusteet antavat raamit paikallisesti laadittaville opetussuunnitelmille.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy koulutusta varten opetussuunnitelman, joka perustuu edellä mainittuihin Opetushallituksen ”Ammatillisten perustutkintojen perusteisiin”¹. Lain nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen² mukaan perustutkintoon johtavaan koulutukseen kuuluu ammatillisia tutkinnon osia ja niihin sisältyvää työssäoppimista sekä opinto-ohjausta, yhteisiä tutkinnon osia sekä vapaasti valittavia tutkinnon osia. Perustutkinnon perusteet on laadittu niin, että tutkinto tuottaa laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin ja erikoistuneemman osaamisen sekä työelämän edellyttämän ammattitaidon yhdellä tutkinnon osa-alueella.

¹ L 630/1998, 13§

² A 213/1999

Oulun seudun ammattiopiston opetussuunnitelma sisältää kaikkia koulutusaloja ja tutkintoja varten laaditun yhteisen osan ja tutkinnoittain eriytyvät osat:

- opetussuunnitelman yhteinen osa
- ohjauksen ja opiskeluhuollon suunnitelma
- tutkintokohtaisesti laaditut ammatillisten tutkinnon osien sekä vapaasti valittavien tutkinnon osien toteutus- ja arviointisuunnitelmat
- kaikille tutkinnoille yhteiset toteutus- ja arviointisuunnitelmat yhteisistä tutkinnon osista
- ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavan koulutuksen (VALMA) opetussuunnitelma
- näyttötutkintojen järjestäminen OSAOssa
- oppisopimuskoulutuksen järjestäminen OSAOssa

Toteutus- ja arviointisuunnitelmat sisältävät ammattiopiston arviointitoimikunnan hyväksymät suunnitelmat ammattiosaamisen näyttöjen toteutuksesta ja arvioinnista. Opetussuunnitelmatyötä koordinoivat opetuksen ja ohjauksen eri kehittämisjaokset yhdessä opetussuunnitelmakoordinaattorin kanssa. Tutkintokohtaisten osien ja vapaasti valittavien tutkinnon osien laatimisesta vastaavat tutkintotiimit. Yhteisten tutkinnon osien toteutus- ja arviointisuunnitelmista vastaa yhteisten opintojen työryhmä sekä osa-aluekohtaiset työryhmät. Opetussuunnitelmatyössä otetaan erityisesti huomioon työelämätiimien esille tuomia työelämätarpeita.

Yhtymähallitus hyväksyy Opetussuunnitelman yhteisen osan, Näyttötutkintojen järjestäminen OSAOssa - ja Oppisopimuskoulutuksen järjestäminen OSAOssa -asiakirjat sekä Ohjauksen ja opiskeluhuollon suunnitelman. Tutkintokohtaiset osat sisältäen yhteiset tutkinnon osat ja vapaasti valittavat tutkinnon osat sekä valmentavan koulutuksen opetussuunnitelman hyväksyy kuntayhtymäjohtaja-rehtori. Näyttötutkintoon johtavan valmistavan koulutuksen opetussuunnitelmat sekä totutussuunnitelmat hyväksyy yksikönjohtaja, useammassa yksikössä toteutettavan koulutuksen osalta vararehtori.

Ammatillisen perustutkinnon tutkinnon osien tavoitteet ovat samat riippumatta siitä, suorittaako opiskelija tutkinnon ammatillisena peruskoulutuksena tai näyttötutkintona. Näyttötutkinnossa ammattitaito osoitetaan työelämän tuotanto- ja palvelutilanteissa riippumatta siitä, onko osaaminen kertynyt työkokemuksen, opintojen tai muun toiminnan avulla. Kummassakin tapauksessa tavoitteet on muodostettu työelämän osaamiskokonaisuuksista ja ne johtavat työelämässä tarvittavaan osaamiseen. Työpaikalla oppisopimuksella työsuhteessa opiskellen ammatillinen perustutkinto voidaan suorittaa kummallakin edellä mainitulla tavalla.

Tässä asiakirjassa käytetään oppijasta nimeä opiskelija ja sillä tarkoitetaan sekä ammatillisen perustutkinnon sekä valmentavan koulutuksen (VALMA) opiskelijaa että näyttötutkintoperusteisen koulutuksen tutkinnon suorittajaa.

Sisältö

1	Tuloksellisen oppimisen ja osaamisen mahdollistaminen	6
1.1	OSAAMISEN TUOTTAMINEN JA PEDAGOGINEN KATE	6
1.2	YHTEISET TOIMINNAN PERIAATTEET JA PEDAGOGISET LINJAUKSET	7
1.2.1	Koulutuksen toteuttamistavat	7
1.2.2	Tutkinnon muodostuminen	8
1.2.3	Lukuvuoden suunnittelu	9
1.2.4	Kansainvälisyys	9
1.2.5	Maahanmuuttajien ja eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetus	10
1.2.6	Kestävä kehitys toiminnassa	11
1.2.7	Yrittäjyys ja yrittäjyyskasvatus	13
1.3	OPETUSSUUNNITELMAT	13
1.3.1	Ammatillinen peruskoulutus	14
1.3.2	Ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA)	14
1.3.3	Näyttötutkintoperusteinen koulutus	14
1.3.4	Oppisopimuskoulutus	14
2	Oppimisen ohjaaminen	15
2.1	JOUSTAVAT OPINTOPOLUT	15
2.1.1	Yksilölliset valinnat ja opintojen valinta toisesta tutkinnosta tai toisesta oppilaitoksesta	15
2.1.2	Osaamisjaksosuunnitelma	16
2.1.3	Oppimisen tuki ja ohjaus	16
2.1.4	Toimenpiteet opiskelijan keskeyttäessä opintonsa määräajaksi tai erotessa	16
2.2	ERITYISOPETUKSEN TOTEUTTAMINEN JA HENKILÖKOHTAISEN OPETUKSEN JÄRJESTÄMISTÄ KOSKEVAN SUUNNITELMAN (HOJKS) LAATIMINEN	18
2.2.1	Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)	18
2.2.2	E erityisen tuen tarpeen tunnistaminen	19
2.2.3	Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskevaa suunnitelmaa (HOJKS) koskeva päätöksenteko	20
2.2.4	E erityisen tuen tukitoimien suunnittelu, tarkentaminen ja seuranta	20
3	Opiskelijan arviointi ja osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen	22
3.1	OPISKELIJAN ARVIOINNIN YLEISET PERIAATTEET	22
3.2	OPPIMISEN JA OSAAMISEN ARVIOINTI	22
3.2.1	Arvosanojen dokumentointi	23
3.2.2	Todistukset	24
3.2.3	Maahanmuuttaja- ja eri kieli ja kulttuuriryhmien opiskelijoiden arviointi	25
3.2.4	Arviointi ja mukauttaminen erityisopetuksessa	26
3.2.5	Arvioinnin oikaiseminen	26
3.2.6	Arvioinnin uusiminen ja arvosanan korottaminen	27

3.3	AIKAISEMMIN HANKITUN OSAAMISEN TUNNISTAMISEN JA TUNNUSTAMISEN MENETTELYTAVAT	27
3.3.1	Osaamisen tunnustamisen hakeminen.....	28
3.3.2	Osaamisen tunnustamisen todistusmerkinnät	28
4	Opintojen ohjaus ja opiskeluhoolto	29
4.1	OPINTO-OHJAUKSEN TOTEUTTAMINEN	29
4.2	OPINTO-OHJAUKSEN JÄRJESTÄMINEN JA YKSILÖLLISIIN OPINTOPOLKUIHIN OHJAAMINEN.....	30
4.3	OPISKELUHUOLLON JÄRJESTÄMINEN.....	30
4.4	OPISKELIJAN HENKILÖKOHTAISEN OPISKELU- ja työllistymisSUUNNITELMAN LAATIMINEN.....	31
5	Opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen	33
5.1	OPISKELIJOIDEN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET.....	33
5.2	YHTEISÖLLISYYTTÄ VAHVISTAVA TOIMINTA	34
5.3	TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUS	35
5.4	TYÖPAIKALLA TAPAHTUVA OPPIMINEN ja TYÖTURVALLISUUS	35
5.5	KURINPITOMENETTELY	37
5.6	OIKEUSTURVATOIMIKUNTA.....	37
6	Työelämäläheisyyden aktiivinen vahvistaminen	39
6.1	SIDOSRYHMÄYHTEISTYÖ.....	39
6.2	TYÖSSÄOPPIMISEN TOTEUTTAMINEN.....	40
7	Motivoitunut ja osaamistaan kehittävä henkilöstö	41
8	Uudistumiskykyinen koulutuksenjärjestäjä	42
	Käsitteitä	43
	Liitteet	48
	LIITE 1 YKSIKÖN KESTÄVÄN KEHITYKSEN OHJELMAAN LIITTYVÄT SUUNNITELMAT JA ASIAKIRJAT (LAKISÄÄTEISET VAATIMUKSET)	48
	LIITE 2 TOIMINTATAVAT TYÖRAUHAN YLLÄPITÄMISESTÄ, KURINPITOMENETTELYSTÄ JA OPISKELUOIKEUDEN PERUUTTAMISESTA	49
	LIITE 3 ERITYISOPETUKSEN PERUSTEET OPH:N LUOKITUKSEN MUKAAN	56

1 Tuloksellisen oppimisen ja osaamisen mahdollistaminen

Kuva 1. Osekk strategia 2020.

Koulutuskuntayhtymän yhteiset arvot, oikeudenmukaisuus ja vastuullisuus antavat toiminnallemme raamit, joiden mukaan toimimme avoimesti, läpinäkyvästi ja ennalta sovittujen periaatteiden mukaisesti perustehtävän toteuttamisessa, kaikessa yhteistyössä ja johtamisessa. Toimintamme keskiössä ovat luovuus ja rohkeus. Toimimme innovatiivisesti sekä ennakkoluulottomasti uusia avauksia tehden opiskelijoidemme ja asiakkaidemme sekä työyhteisömme parhaaksi.³ OSAOn keskeisin toiminta kuvataan toimintajärjestelmässä.

1.1 OSAAMISEN TUOTTAMINEN JA PEDAGOGINEN KATE

Oulun seudun ammattiopiston perustehtävä on vastata opiskelijoiden ja työelämän osaamistarpeisiin Pohjois-Suomessa niin, että tuemme opiskelijoiden kasvua ja kehitystä osaaviksi, muutoskykyisiksi ammattilaisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi. Opiston ydinprosessiksi olemme määrittäneet osaamisen tuottamisen.

Tuemme opiskelijoita saavuttamaan tutkinnon perusteissa kuvatut ammattitaitovaatimukset ja tavoitteet. Opetuksen ja ohjauksen toteutuksessa käytämme tarkoituksenmukaisia ja vaihtelevia opetus- ja oppimismenetelmiä sekä oppimisympäristöjä siten, että opiskelijoilla on mahdollisuus saavuttaa kykijensä mukainen osaaminen.

Pedagogisella katteella tarkoitamme opiskelijoiden kouluttamista tutkinnon mitoituksen mukaisessa opiskeluaikajassa hyviksi ammattilaisiksi. Pyrimme yhdessä hyvään pedagogiseen katteeseen jakamalla osaamista ja tietoa ammattiopiston sisällä sekä hyödyntämällä yhteistyökumppaneiden hyviä käytäntöjä. Hyvä

³ Osekk 2020, Oulun seudun koulutuskuntayhtymän strategia

pedagoginen kate vaatii meiltä kokonaisvaltaista opiskelijan ohjausta. Ammattitaito, sitoutuminen ja riittävät resurssit takaavat opetuksen, oppimisen ja opiskelijapalvelujen onnistumisen.

Tuemme opiskelijoita läpäisyn edistämiseksi sekä tarpeettomien keskeyttämisten ja eroamisten välttämiseksi. Yhteiset toimintamallit perustuvat nopeaan reagointiin ja varhaiseen opiskelijan tukemiseen. Tuemme, ohjaamme ja neuvomme.

Opiskelijan on mahdollista sisällyttää tutkintoonsa opintoja ammattiopiston eri yksiköiden sekä muiden yhteistyöoppilaitosten tarjonnasta. Laadimme opiskelijalle henkilökohtaisen opiskelu- ja työllistymissuunnitelman ja mikäli hänellä on aiempaa osaamista, se tunnustetaan. Tavoitteenamme on, että opiskeluaikaa voidaan tällöin lyhentää.

1.2 YHTEISET TOIMINNAN PERIAATTEET JA PEDAGOGISET LINJAUKSET

Pedagogisesta kehittämisestä ja ohjauksen sekä opiskeluhuollon kehittämisestä vastaavat yhtymäpalveluissa Opiskelijapalvelut, erikseen nimetyt kehittämisjaokset sekä koulutusyksiköiden opintopäälliköt sekä aikuiskoulutuspäälliköt. Tutkinnoittain nimetyt tutkinto- ja työelämätiimit vastaavat opetussuunnitelmien ja opetuksen sisältöjen kehittämisestä. Oppisopimuskoulutuksen kehittämisestä ja toiminnasta vastaa Oppisopimusyksikkö.

1.2.1 Koulutuksen toteuttamistavat

Ammatillinen perustutkinto voidaan suorittaa ammatillisesta peruskoulutuksesta annetussa laissa⁴ tarkoitettuna ammatillisena peruskoulutuksena tai ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa⁵ tarkoitettuna näyttötutkintona. Ammatillista peruskoulutusta voidaan järjestää oppilaitosmuotoisena ja oppisopimuskoulutuksena.

Ammatillisen peruskoulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijoille ammatillisen perustutkinnon edellyttämä osaaminen ja ammattitaito sekä valmiuksia yrittäjyyteen. Ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijoille valmiuksia ammatilliseen peruskoulutukseen hakeutumiseksi sekä vahvistaa opiskelijoiden edellytyksiä suorittaa ammatillinen perustutkinto.

Peruskoulusta tuleva suorittaa **ammatillisen perustutkinnon** oppilaitoksessa pääsääntöisesti kolmessa vuodessa. Ammatillinen perustutkinto tulee suorittaa enintään yhtä vuotta tutkinnon laajuudeksi määriteltyä aikaa pidemmässä ajassa, jollei opiskelijalle perustellusta syystä myönnetä suoritusaikaan pidennystä.

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus (VALMA) tulee suorittaa yhdessä vuodessa, jollei opiskelijalle sairauden tai muun erityisen syyn vuoksi myönnetä suoritusaikaan pidennystä.

⁴ L 630/98, muutoksineen

⁵ L 631/98, muutoksineen

Ammatillisen perustutkinnon voi suorittaa myös **näyttötutkintona**. Näyttötutkinnon suorittaja osoittaa osaamisensa tutkintotilaisuuksissa, mikäli henkilölle on kertynyt osaamista työkokemuksesta, opinnoista tai muusta toiminnasta tutkinnon vaatimusten verran. Jos osaamista on vähemmän, henkilö hankkii puuttuvan osaamisen osallistumalla tutkintoon valmistavaan koulutukseen. Näyttötutkinnosta saa tarkempaa tietoa Opetushallituksen Näyttötutkinto-oppaasta, Opetushallituksen sekä OSAOn verkkosivuilta sekä Näyttötutkintojen järjestäminen OSAOssa -asiakirjasta. Näyttötutkintojen järjestämisestä ja valvonnasta vastaavat Opetushallituksen yhteydessä toimivat tutkintotoimikunnat.

Oppisopimuksella voi opiskella ammatillisen perustutkinnon sekä peruskoulutuksena että näyttötutkintona. Oppisopimus on määräaikainen työ sopimus, jonka ajalta työnantaja maksaa palkkaa. Oppisopimuksessa oppiminen perustuu työpaikalla tapahtuvaan koulutukseen, jota täydennetään tietopuolisilla opinnoilla oppilaitoksessa. Oppisopimuskoulutuksesta saat lisää tietoa: <http://www.osao.fi/oppisopimus> sekä Oppisopimuskoulutuksen järjestäminen OSAOssa -asiakirjasta.

1.2.2 Tutkinnon muodostuminen

Perustutkintoon johtavaan koulutukseen kuuluu ammatillisia tutkinnon osia ja niihin sisältyvää työssäoppimista sekä opinto-ohjausta sekä yhteisiä tutkinnon osia ja vapaasti valittavia tutkinnon osia. Perustutkinnon perusteet on laadittu niin, että tutkinto tuottaa laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin ja erikoistuneemman osaamisen sekä työelämän edellyttämän ammattitaidon yhdellä tutkinnon osa-alueella. Yhteiset tutkinnon osat ovat viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen ja sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen.

Ammatillisen **perustutkinnon laajuus** on 180 osaamispistettä. Ammatilliseen peruskoulutukseen **valmentavan koulutuksen laajuus** on 60 osaamispistettä. Ammatillisessa peruskoulutuksessa ja valmentavassa koulutuksessa vuoden aikana keskimäärin saavutettu osaaminen vastaa 60:tä osaamispistettä. Ammatillinen peruskoulutus ja valmentava koulutus on järjestettävä siten, että opiskelija voi suorittaa tutkinnon tai koulutuksen sen laajuutta vastaavassa ajassa.

Työssäoppiminen ja ammattiosaamisen näytöt

Kaikkiin ammatillisen peruskoulutuksen tutkintoihin sisältyy työpaikalla tapahtuvaa työssäoppimista tutkinnon perusteiden mukaan vähintään 30 osaamispistettä. Olemme sopineet OSAOssa, että työssäoppimista on jokaisessa tutkinnossa vähintään 40 osaamispistettä.

Työssäoppiminen kuvataan tutkintokohtaisessa opetussuunnitelmassa ja sen järjestämisestä on prosessikuvaus INTRAssa. Ammattiosaamisen näytöt järjestetään ensisijaisesti työpaikoilla työssäoppimisen yhteydessä. Ne toteutetaan hyväksytyt tutkinnon osan toteutus- ja arviointisuunnitelman mukaisesti. Myös vapaasti valittavina suoritettavissa ammatillisissa tutkinnon osissa arviointi perustuu ammattiosaamisen näyttöön ja vapaasti valittavien ammatillisten tutkinnon osien vähimmäislaajuus on tästä syystä 5 osaamispistettä. Opiskelijoilla on mahdollisuus suorittaa työssäoppimista ja ammattiosaamisen näyttöjä myös ulkomailla.

Tutkinnon suorittaminen osina ja tutkinnon täydentäminen

Koko tutkinnon suorittaminen on tutkintoon johtavassa koulutuksessa ensisijainen tavoite. Opiskelija voi suorittaa perustutkinnon myös suunnatun ammattipätevyuden tuottava tutkinnon osa tai osia kerrallaan silloin, kun se on tarkoituksenmukaista hänen opiskelunvalmiuksiansa, elämäntilanteensa tai työllistymisensä kannalta.

Opetussuunnitelman tutkintokohtaisessa osassa kuvamme, miten tutkinnon eri osat pääsääntöisesti sijoittuvat eri opintovuosille. Tätä kuvausta käytetään pohjana opiskelijan kirjallista henkilökohtaista opiskelu- ja työllistymissuunnitelmaa tehtäessä. Siinä tapauksessa, että aikaisemman opetussuunnitelman mukaiset perustutkinnon opinnot ovat keskeytyneet, opiskelijan tulee hakeutua uudelleen opiskelijaksi vapaamuotoisella hakemuksella. Jäljellä oleva opiskeluaika on tällöin suorittamattomien opintojen laskennallinen suoritus-aika lisättyä yhdellä vuodella. Tässäkin tapauksessa laaditaan kirjallinen suunnitelma tutkinnon suorittamisesta.

1.2.3 Lukuvuoden suunnittelu

Toiminta- ja taloussuunnitelmassa (TTS) ja käyttösuunnitelmassa (KS) kuvaamme seuraavan vuoden toiminnan periaatteet, kehittämiskohteet ja kärkihankkeet. Laadimme vuosittain Lukuvuoden suunnittelun periaatteet -asiakirjan, joka ohjaa seuraavan lukuvuoden suunnittelua.

Lukuvuoden suunnittelun, käyttösuunnitelman (KS) ja toimintamme jatkuvan parantamisen pohjatietoina käytämme opiskelijakyselyjen tuloksia, edellisen vuoden toteumatietoja sekä toteutettuja arviointeja, auditointeja tai muuta tiedonkeruuta sekä Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman linjauksia ja Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen ohjeistuksia. Suunnittelun yhteydessä otamme käyttöön myös hanketoiminnassa kehitettyjä hyviä käytäntöjä tarpeen ja tilanteiden mukaan. Tavoitteemme on, että hanketoiminnassa kehitetty hyvä otetaan käyttöön vakiintuneena toimintatapana.

1.2.4 Kansainvälisyys

Osekin kansainvälistymisen lähtökohtana on opetuksen ja oppimisen laadullinen kehittäminen. Vahvasti verkostoituneessa Osekkissa kansainvälisyys on luonteva osa koko yhtymän toimintaa. Valmiudet työntekoon kansainvälisessä toimintaympäristössä ovat yksi keino opiskelijoiden työllistyvyyden sekä alueen elinkeinoelämän kilpailukyvyyn vahvistamiseen. Tarjoamme opiskelijoillemme ja henkilökunnallemme mahdollisuuksia kansainväliseen toimintaan koti- ja ulkomailla. Euroopan maissa suoritettavat työssäoppimisjaksot ja henkilökunnan työelämäjaksot ovat keskeinen osa kansainvälistä toimintaamme.

Kotikansainvälisyys on tärkeässä roolissa oppilaitoksessamme. Tuomme kansainvälisyyttä arkipäivään ulkomaalaisten opiskelija- ja asiantuntijavieraiden sekä erilaisten yhteistyöhankkeiden avulla. Kv-kummitoiminnan kautta opiskelijoillemme tarjoutuu mahdollisuus tutustua organisaatioomme tai Oulun alueelle työssäoppimaan tulleisiin ulkomaalaisiin opiskelijoihin.

Hanketoiminta on merkittävä osa kansainvälistä toimintaamme. Hanketoiminta on tiivistänyt yhteistyöverkostojamme eurooppalaisten yhteistyöoppilaitostemme kanssa. Lisäksi se on edistänyt toimintatapojemme yhtenäistämistä organisaatiotasolla ECVET:in mukaisesti.

Kansainvälinen partneriverkostomme koostuu pääosin eurooppalaisista yhteistyökumppaneista. Olemme mukana eurooppalaisten kaupunkien Xarxa-verkostossa. Euroopan ulkopuolella olemme tehneet jonkin

verran yhteistyötä muun muassa Venäjälle sekä Kiinaan OPH:n Kiina-verkoston kautta. Osallistumme vuosittain aktiivisesti myös kansainväliseen Skills-toimintaan.

Kansainvälisyystoimintamme on kuvattu tarkemmin Kansainvälisen toiminnan toimintasuunnitelmassa.

1.2.5 Maahanmuuttajien ja eri kieli- ja kulttuuriryhmien opetus

Ammattiopistossamme opiskelee eri kieli- ja kulttuuritaustaisia opiskelijoita. Jos hakijan äidinkieli on muu kuin suomi, selvitämme hakijan riittävät valmiudet suomen kielen suulliseen ja kirjalliseen käyttämiseen.

Toteutamme yhteishaun valtakunnallisen kielikokeen ohjeistuksen mukaisesti. Kielikokeeseen kutsumme kaikki hakijat, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, eikä mikään asetuksen⁶ määrittelemä muu kriteeri täyty. Yhteishaun kielikokeen järjestelyistä vastaa Kontinkankaan yksikkö. Lisä- ja erillishakujen kielikokeet toteutamme samojen ohjeiden ja tehtävien mukaisesti yksiköittäin. Kielikoe sisältää kuullun ja luetun ymmärtämisisioita, sanasto- ja rakennetehtäviä sekä tekstin tuottamistehtäviä. Kielikoe arvioidaan hyväksytty/hylätty -periaatteella.

Harkinnanvaraisessa haussa ulkomaisella todistuksella hakevat kutsutaan myös kielikokeeseen. Kielikokeella varmistamme hakijoiden yhdenvertaisuuden toteutumisen opiskelijavalinnoissa OSAOn yksiköissä. Määräysten mukaan voimme jättää hakijan valitsematta ammatilliseen peruskoulutukseen, jos hänellä ei ole valmiutta opetuskielen suulliseen ja kirjalliseen käyttämiseen sekä ymmärtämiseen.

Yhteishaun tulosten julkaisemisen jälkeen kielikokeen tulokset arkistoidaan Kontinkankaan yksikköön. Hyväksytty kielikoe on voimassa vuoden ajan ja hakija voi halutessaan käyttää kevään yhteishaussa hyväksyttyä kielikoetulosta seuraavan kevään yhteishaussa. Opiskelupaikan antanut yksikkö vastaa oleskelulupien ym. tarvittavien asiakirjojen tarkistamisesta. Lisätietoja⁷ löydät osoitteesta http://www.migri.fi/opiskelu_suomessa sekä INTRAsa. Tarkastamme EU/ETA-maiden ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden oleskeluluvan voimassaolon todistusten tarkistuksen yhteydessä.

Kieltenopetuksen järjestelyt

Maahanmuuttajien ja vieraskielisten opiskelijoiden kielitaidon taso vaihtelee. Vaikka puhekieli olisi sujuvaa, käsitteiden (varsinkin ammattiin liittyvien termien) ymmärtäminen vaatii enemmän aikaa kuin Suomessa syntyneillä henkilöillä. On mahdollista, ettei opiskelijoilla ole omassa kielessään vastaavia käsitteitä ollenkaan. Suomen kielen taito kehittyy prosessinomaisesti ja kielen kehitys jatkuu vielä ammatillisen peruskoulutuksen aikana.

⁶ A 4/2013, § 24

⁷ Jos opiskelija on [EU-valtion, Islannin, Liechtensteinin, Norjan tai Sveitsin kansalainen](#), hän ei tarvitse oleskelulupaa Suomeen. **Muista maista tuleva ulkomaalainen opiskelija tarvitsee oleskeluluvan yli 90 päivän opiskeluun Suomessa.** Opiskelijan on haettava [oleskelulupaa](#), kun tulee Suomeen opiskelemaan yli 90 päivän ajaksi. Opiskelijan on haettava [viisumia](#), jos opinnot kestävät alle 90 päivää. Suomessa voi opiskella 90 päivää ilman viisumia tai oleskelulupaa, jos opiskelija on [viisumivapaan maan](#) kansalainen. Hakija saa [oleskelulupakortin](#), jos Maahanmuuttovirasto on myöntänyt oleskeluluvan. Oleskelulupa voi olla myös hakijan passissa oleskelulupatarrana. Oleskelulupakortti korvaa vähitellen aiemman oleskelulupatarran.

Peruslähdekohtana on, että koulutuksen päättyessä maahanmuuttajalla ja vieraskielisellä on oltava sel- lainen suomen (tai ruotsin) kielen taito, että hän pystyy harjoittamaan ammattiaan Suomessa. Sen vuoksi opiskelijan on suoritettava äidinkieli-osa-alueelta joko ”äidinkieli, suomi” tai ”äidinkieli, suomi toi- sena kielenä” -osaamistavoitteet vähintään tyydyttävällä (T1) tasolla. Suuri osa opiskelijoista, joiden äi- dinkieli on muu kuin suomi, osallistuu normaalien äidinkielen tuntien opetukseen. Joillakin saattaa kieli- taito olla niin hyvä, että opetuksen seuraaminen sujuu vaivatta. Tärkeää on, että suomen kielen osaa- mistavoitteina käytetään tutkinnon perusteissa erikseen tälle ryhmälle laadittuja suomi toisena kielenä osaamistavoitteita riippumatta siitä, onko äidinkielen (suomen kielen) opetus järjestetty yhdessä muiden kanssa vai erillisessä ryhmässä.

Valtioneuvoston asetuksen 801/2014, 4 §:n mukaan opiskelijalla on mahdollisuus opiskella myös omaa äidinkieltään äidinkielenä. Jos opiskelija haluaa ja jos oppilaitos voi järjestää hänen äidinkielenä ope- tusta, sekin arvioidaan äidinkielen kohdassa. Opiskelijan opintoihin on joka tapauksessa kuuluttava suomen kielen osaamistavoitteita. Tässä tapauksessa äidinkielestä voi olla kaksi arvosanaa. Opiskelija voi opiskella omaa äidinkieltään myös vieraana kielenä.

Toisen kotimaisen kielen opetus tulisi järjestää toisen kotimaisen kielen osaamistavoitteiden mukaisesti ottaen huomioon opiskelijoiden kielitaidon taso. Tarvittaessa opetus voidaan järjestää alkeisopetuksena opiskelijan ja alan tarpeiden mukaan. Jos toisen kotimaisen kielen osaamistavoitteet ovat opiskelijalle joltain osin kohtuuttomia, voidaan opiskelijan kohdalla poiketa kyseisen kielen opiskelusta. Valtioneu- voston asetuksen 801/2014, 3 §:n mukaan tällaisessa tilanteessa opiskelijan on kuitenkin suoritettava kyseisen tutkinnon osan muita osa-alueita (äidinkieltä tai vierasta kieltä) niin, että tutkinnon osan Vies- tintä- ja vuorovaikutusosaaminen osaamis pistemäärä täyttyy.

Suomi toisena kielenä (S2) opetusta järjestää myös Oulun aikuislukio OSAOn opiskelijoille. Maahanmuut- tajien ja eri kieli ja kulttuuriryhmien arvioinnista voit lukea lisää luvusta 3.

1.2.6 Kestävä kehitys toiminnassa

OSEKK strategia 2020 mukaan Kansainvälisyys, yrittäjyys ja kestävä kehitys ovat keskeisiä elementtejä strategisten tavoitteiden sisällä.

Määrittelemme kestävän kehityksen neljä näkökulmaa seuraavasti:

Ympäristövastuu sisältää voimassa olevan ympäristölainsäädännön ja viranomais määräysten noudattamisen. Muita ympäristövastuun piiriin kuuluvia asioita ovat ilmastonmuutoksen hidasta- minen ja siihen varautuminen, ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen, luonnonvarojen sääste- liäs käyttö sekä jätemäärien vähentäminen. (ks. mm. tutkintokohtaiset opetussuunnitelmat, han- kinta-, jäte-, ja kiinteistöohjeet)

Taloudellinen vastuu merkitsee mm. sitä, että oppilaitoksemme talous on kestäväällä pohjalla, se on toiminnoiltaan tehokas ja tuottaa lisäksi hyvinvointia ympäröivälle yhteiskunnalle. (ks. mm. TTS, KS, toimintajärjestelmä)

Sosiaaliseen vastuuseen kuuluu huolehtiminen sekä henkilöstön että opiskelijoiden hyvinvoinnista. Siihen kuuluu myös henkilöstön osaamisen tason ylläpidosta ja parantamisesta huolehtiminen. Sosiaalinen vastuu sisältää myös yhteistyön ympäröivän yhteiskunnan ja sen toimijoiden kanssa. (ks. mm. tämä asiakirja, ohjauksen ja opiskeluhuollon suunnitelma, toimintajärjestelmä)

Kulttuuriseen vastuuseen kuuluu pyrkimys tasa-arvoiseen, oikeudenmukaiseen, turvalliseen ja terveelliseen työ- ja opiskeluympäristöön (ks. mm. tämä asiakirja, ohjauksen ja opiskeluhuollon suunnitelma, toimintajärjestelmä)

Kestävän kehityksen mukaisesti toimiminen on yksi ammatillisessa koulutuksessa määritellyistä avaintaidoista ja opiskelija osoittaa osaamisensa ammattiosaamisen näytöissä tutkinnon perusteiden ja arviointisuunnitelmien mukaisesti. OSAOssa pyritään kaikessa toiminnassa kestävän kehityksen mukaiseen taloudelliseen, sosiaaliseen ja kulttuuriseen sekä ympäristövastuulliseen toimintaan. Suunnitellamme koko opiston yhteiset ja yksikkökohtaiset toimenpiteet vuosittain toiminta- ja taloussuunnittelun yhteydessä ja kuvaamme toimenpiteet käyttösuunnitelmassa. Toimintaa arvioidaan tilinpäätöksen yhteydessä ja palaute- ja muutosmenettelyn kautta toiminnan jatkokehittäminen viedään osaksi vuosisuunnittelua.

Kestävän kehityksen periaatteet sekä ympäristömyönteinen ja vastuullinen toiminta ovat lähtökohtana kaikkien alojen ammatilliselle toiminnalle ja edistämisen tavoitteena on, että opiskelija tuntee kestävän kehityksen periaatteet ja motivoituu toimimaan niiden puolesta opiskelussa, työssä ja kansalaisena. Tavoitteemme on tuottaa elinkeinoelämän tarpeisiin ammattilaisia, jotka hallitsevat työtehtäviinsä liittyvät velvoitteet ja toimialakohtaiset kestävän kehityksen ohjelmat, ympäristöjärjestelmät ja lainsäädäntö tulevat tutuiksi opiskelun aikana. Opiskelija tuntee kestävän kehityksen mukaiset työ- ja toimintatavat ja toimii niiden mukaisesti. Hän arvostaa luonnon monimuotoisuutta ja ymmärtää kestävän kehityksen taloudellisia, sosiaalisia ja kulttuurisia ulottuvuuksia sekä osaa toimia niiden puolesta.

Koulutusyksiköissä toimii kestävän kehityksen ryhmiä sekä vastuuhenkilöitä. Jokainen oppilaitosyhteisön jäsen vastaa kestävästä toiminnasta omalta osaltaan. Kestävän kehityksen toiminnasta ja sen kehittämisestä tiedotetaan samoin kuin koko vuosisuunnittelu- ja arviointijärjestelmästä opiston www-sivuilla ja toimintajärjestelmässä.

Kehittämisteemat valitsemme vuosittain kestävän kehityksen itsearviointiin perustuen.

Henkilöstö ja opiskelijat osallistuvat teemojen valintaan ja suunnitteluun. Suunnittelussa otamme ottaa huomioon mm. tulevat peruskorjaus- ja rakentamishankkeet, toiminnan muutokset ja hankinnat sekä mahdolliset lainsäädännön muutokset. Kestävään kehitykseen liittyvien lakisäätteisten vaatimusten luettelo on liitteessä 1. Yksikkökohtaisesti käytetään itsearviointia (esim. <http://www.koulujaymparisto.fi>) toiminnan toteutuksen ja kehittämisen välineenä.

Yhteiset vuositeemat määritellään TTS-prosessissa. Yksiköiden vuositeemoiksi valitaan kehittämiskohteita, jotka voidaan toteuttaa ja vakiinnuttaa yksikkötasolla eri yksiköiden erilaisuus huomioon ottaen. Kehittämistavoitteet kirjataan yksikön käyttösuunnitelmaan.

Mahdollinen sertifiointi: Sertifiointiohjeita on mm. www.kouluajaymparisto.fi⁸, Green Office tai ISO-järjestelmässä.

OSAOssa seuraamme ja arvioimme kestävän kehityksen ohjelman tavoitteiden toteutumista, kestävän kehityksen opetuksen toteutusta ja osaamisen arvioinnin tuloksia sekä kestävän kehityksen asioiden tilaa oppilaitoksen toimintakulttuurissa.

- kestävän kehityksen toteutumisen arviointi on osa toiminta- ja taloussuunnitelmaa ja tilinpäätöstä
- kestävän kehityksen mittareita otetaan mukaan OSAO:n mittaristoon
- kestävä kehitys sisällytetään sisäisen auditoinnin ohjelmaan
- seuraamme arkikäytäntöjen toimivuutta jolloin saamme myös ajantasaista tietoa kestävän kehityksen toteutumisesta.

Kestävän kehityksen ideat ja parannusehdotukset käsitellään Osekin kehittämisjaoksissa ja yksiköiden KEKE-työryhmissä. Tulokset arvioidaan tilinpäätöksen yhteydessä ja palaute- ja muutosmenettelyn kautta toiminnan jatkokehittäminen viedään osaksi vuosisuunnittelua (TTS ja KS-prosessi).

1.2.7 Yrittäjyys ja yrittäjyyskasvatus

Työelämä- ja yrittäjyysosaamisen vahvistaminen sisältyy jokaiseen tutkintoon. Ammattiin opitaan työskentelemällä mahdollisuuksien mukaan aidoissa työtehtävissä ja yrittäjämäisesti. Kaikkiin ammatillisiin perustutkintoihin sisältyy pakollisia ja valinnaisia yrittäjyysopintoja. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa on yrittäjyys valinnaisena tutkinnon osana. Lisäksi yrittäjyysvalmiuksia vahvistetaan erilaisilla oppimisympäristöillä ja opetuksellisilla keinoilla mm. harjoitusyritystoiminnan tai Nuori Yrittäjyys- toimintamallin avulla.

1.3 OPETUSSUUNNITELMAT

Opetussuunnitelman laatiminen ja kehittäminen

Ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelmien kehittämisen syöteenä on joko tutkinnon perusteiden muutos tai opetussuunnitelmaan kohdistuu muu muutostarve. Lopputuloksena ovat hyväksytyt opetussuunnitelma yhteinen osa ja/tai tutkintokohtainen osa ja/tai yhteisten tutkinnon osien opetussuunnitelma sekä tutkinnon osien arviointisuunnitelmat. Vastuutoimijat määrittellään erillisellä päätöksellä.

Arviointitoimikunta

Osekin yhtymähallitus nimeää kaksivuotiskaudeksi ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelua ja toteuttamista varten toimielimen, arviointitoimikunnan⁹. Arviointitoimikunta hyväksyy koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman osana olevat suunnitelmat ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisesta ja arvioin-

⁸ Oppilaitosten kestävän kehityksen sertifiointi on Opetus-, kasvatus- ja koulutusalojen säätiö - OKKA-säätiön ylläpitämä järjestelmä, joka tarjoaa arviointityökaluja, materiaaleja, neuvontaa ja koulutusta koulujen ja oppilaitosten kestävän kehityksen työn tueksi. Järjestelmä mahdollistaa myös ulkoisen arvioinnin ja sertifiointin hakemisen.

⁹ L 630/98

nista, valvoo näyttötoimintaa sekä päättää ammattiosaamisen näyttöjen arvioijista. Lisäksi arviointitoimikunta käsittelee opiskelijan arviointia koskevat oikaisuvaatimukset. Arviointitoimikunta myöntää näyttötoimikunnan puheenjohtaja allekirjoittaa.

1.3.1 Ammatillinen peruskoulutus

Tutkintokohtainen opetussuunnitelma laaditaan valtakunnallisen tutkinnon perusteiden mukaisesti. Opetussuunnitelman muutosprosessi käynnistetään kun valtakunnallisiin tutkinnon perusteisiin tulee muutos tai opetussuunnitelmaan kohdistuu muu muutostarve. Muu muutostarve voi olla esimerkiksi työelämän tarve, oppilaitoksen toiminnan muutos tai toteutuneesta opetussuunnitelmasta saatu palaute. Tutkintotiimi arvioi opetussuunnitelmien toteutumista vuosittain. Vastuuyksikön yksikönjohtaja hyväksyy opetussuunnitelman päivittämisen, määrittelee tarvittavat resurssit ja vastaa prosessin etenemisestä ohjeiden mukaisesti. Opetussuunnitelmista vastaava kehittämisjaos ja opetussuunnitelmakoordinaattori ohjeistavat tutkintotiimejä. Tutkintotiimi vastaa tutkintokohtaisten opetussuunnitelmien ja arviointisuunnitelmien laadinnasta ja edelleen kehittämisestä.

Työelämän edustajat sekä opiskelijat ovat mukana opetus- ja arviointisuunnitelmien laadinnassa. Työelämätiimi antaa lausunnon tutkintotiimille opetus- ja arviointisuunnitelmista. Arviointitoimikunta hyväksyy arviointisuunnitelmat tutkintotiimin puheenjohtajan esittelystä ja vastuuyksikön yksikönjohtaja esittelee opetussuunnitelmat hyväksyttäväksi kuntayhtymäjohtaja-rehtorille.

Hyväksytyt opetussuunnitelma ja arviointisuunnitelma ovat lähtökohtana opetuksen suunnittelulle. Tutkintotiimi kehittää palautteen perusteella tutkintokohtaisia opetussuunnitelmia ja arviointisuunnitelmia. Tutkintotiimi hyödyntää opetussuunnitelman kehittämistoiminnassa opiskelijoilta, opettajilta ja työelämän edustajilta saamaansa palautetta sekä ennakoitietoa. Tutkintotiimit voivat käyttää palautteen keräämisen ja arvioinnin välineinä esimerkiksi itsearviointia, palautekyselyjä tai auditointia.

1.3.2 Ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA)

Ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen opetussuunnitelman laadimme vastaavilla periaatteilla kuin tutkintokohtaisenkin opetussuunnitelman.

1.3.3 Näyttötutkintoperusteinen koulutus

Laadimme näyttötutkintoperusteisen valmistavan koulutuksen suunnitelmat valtakunnallisten tutkinnon perusteiden mukaisesti noudattaen Näyttötutkintojen järjestäminen OSAOssa -asiakirjaa.

1.3.4 Oppisopimuskoulutus

Oppisopimuskoulutusta koskeva ohjeistus on Oppisopimuskoulutuksen järjestäminen OSAOssa -asiakirjassa.

2 Oppimisen ohjaaminen

Oppimisen ja opiskelun ohjauksen tavoitteena on perehdyttää opiskelija uuteen opiskeluympäristöön, ohjata häntä opiskelun suunnittelussa ja opintojen etenemisessä, vahvistaa opiskelu- ja koulutusmyönteisyyttä sekä tukea opiskelutavoitteiden saavuttamista. Opiskelutaitojen ja itsearviointitaitojen kehittymisen ohjaus on osa opinto-ohjausta. Oppimistaitojen ja -valmiuksien kehittymistä tuetaan opiskelun alusta asti. Katso myös OSAO ohjauksen ja opiskeluhuollon suunnitelma.

Pääosa opetuksesta tapahtuu lähiopetuksena oppilaitoksen opetus- ja työtiloissa tai muissa työympäristöissä sekä työssäoppimispaikoissa. Erilaisia oppimistehtäviä ja projektitöitä voidaan tehdä myös yksilöllisesti tai ryhmissä etäopiskeluna tai esimerkiksi verkko-oppimisalustoilla. Hyvä oppimisympäristö koostuu fyysisestä, psyykkisestä, sosiaalisesta ja pedagogisesta toimintaympäristöstä.

2.1 JOUSTAVAT OPINTOPOLUT

Ammatilliseen perustutkintoon on mahdollista sisällyttää tutkinnon osia muista ammatillisista perustutkinnoista, ammattitutkinnoista, erikoisammattitutkinnoista tai ammattikorkeakoulututkinnoista. Oppilaitosten yhteistyö mahdollistaa opiskelijalle yksilöllisesti valittavia opintoja/ tutkinnon osia myös oman oppilaitoksen ulkopuolelta, kuten lukioden, muiden ammatillisten oppilaitosten, kansalaisopistojen, yliopistojen tai ammattikorkeakoulujen tarjonnasta.

Olemme laatineet tutkintokohtaiset opetussuunnitelmat siten, että ne tukevat opiskelijan yksilöllisiä valintoja ja opintopolkuja. Opiskelijoilla on oikeus aiemmin hankitun osaamisen, suoritettujen tutkintojen tai samanaikaisesti suoritettavien tutkintojen, työkokemuksen tai muutoin hankitun osaamisen tunnustamiseen, jonka perusteella hankittu osaaminen tunnustetaan suoritettaviin tutkinnon osiin. Katso aikaisemmin hankitun osaamisen tunnustamisen ja tunnustamisen menettelytavat luvusta 3.3.

2.1.1 Yksilölliset valinnat ja opintojen valinta toisesta tutkinnosta tai toisesta oppilaitoksesta

Ammattiopistossa opiskelevat opiskelijat voivat sisällyttää opintoihinsa lukio-opintoja. Ammatillinen perustutkinto ja ylioppilastutkinto on mahdollista suorittaa samanaikaisesti, jolloin perustutkinnon suorittaja opiskelee ammatillisessa peruskoulutuksessa ja voi osallistua ylioppilastutkintoon suoritettuaan lukion kurssit. Lukiossa suoritettavia kursseja tunnustetaan osaksi ammatillista perustutkintoa. Ylioppilaskirjoitukset hyväksytysti suoritettuaan perustutkinnon suorittaja saa myös ylioppilastutkintotodistuksen. OSAOn opiskelijoille lukio-opinnot järjestää Oulun aikuislukio tai sijaintipaikkakunnan lukio.

Ammattiopistossa lukiotoimintaa koordinoidaan yhteisesti. Yksikkötasolla lukio-opintojen ohjauksesta ja koordinoinnista vastaa lukio-opinnoista vastaava opinto-ohjaaja. Opiskelija voi suorittaa lukio-opintoja aikuislukion päivä-, ilt- ja etälukiotarjonnasta tai sijaintipaikkakunnan lukiosta. Kurssit ovat opiskelijalle maksuttomia.

OSAossa näyttöperusteisesti suoritettua perustutkinnon valmistava koulutus, samoin kuin oppisopimus-koulutukseen ei sisällä yhteisiä tutkinnon osia. Aikuisopiskelija voi hakeutua suorittamaan lukio-opintoja niitä tarjoaviin oppilaitoksiin. Lukio-opintoja ei sisällytetä OSAOssa toteutettaviin opintoihin. Näyttötutkintoperusteisessa koulutuksessa opiskelija vastaa itse lukio-opintojen kustannuksista.

Muu opintojen tarjonta ja valinta

Opiskelijat voivat valita osia muista ammatillisista tutkinnoista sekä syventää ammattitaitoaan vapaasti valittavilla tutkinnon osilla tai muilla valinnaisilla tutkinnon osilla. Tarjoamme opiskelijoille valintamahdollisuuksia toisesta tutkinnosta, lähialoilta.

Urheilussa menestyneillä opiskelijoilla on mahdollisuus hakeutua Ouluseutu Urheiluakatemiaan (OSUA). Ohjattu valmennus luetaan tutkintoon pakollisina tai valinnaisina tutkinnon osina. Akatemiaan kuulumisen mahdollistaa urheilun ja opiskelun yhdistämisen. Edellytyksenä akatemiassa on säännöllinen osallistuminen sekä opintoihin että urheiluun. Ammattiopistotasolla urheiluakatemiatoimintaa koordinoi OSAOn Kaukovainion tekniikan yksikkö. Yksikkötasolla käytännön koordinoivastuu on useimmiten opinto-ohjaajalla.

Urheiluakatemijärjestelmään hakeutuminen on kuvattu tarkemmin OSAOn yhteishakuohjeessa. Lisätietoja: www.osua.net.

2.1.2 Osaamisjaksosuunnitelma

Opettajat kuvaavat opetusjaksojen opetuksen, ohjauksen, arvioinnin ja muut vuosittaiset ryhmäkohtaiset opetusjärjestelyt osaamisjaksosuunnitelmaan.

2.1.3 Oppimisen tuki ja ohjaus

Opiskelijoille järjestetään mahdollisuus saada lisätukea oppimiseen henkilökohtaisen opiskelu- ja työllistymissuunnitelman tai -ohjelman mukaisesti. Tukimuotoja ovat esimerkiksi yksilö- sekä pienryhmäohjaus ja -opetus. Elämänhallinnan tukemiseksi ja opintojen edistämiseksi opiskelijoille järjestetään yksilöllisiä oppimis-, tuki- ja opiskeluhoitopalveluja. Opiskelijoille tarjotaan myös opintojen ulkopuolisia aktiviteetteja ja yhteistapahtumia. OSAO toimii aktiivisesti Skills-toiminnassa. Sen avulla opiskelijoita kannustetaan kehittämään omaa ammattitaitoaan sekä osallistumaan ammattitaitokilpailuihin kansallisella ja kansainvälisellä tasolla.

2.1.4 Toimenpiteet opiskelijan keskeyttäessä opintonsa määräajaksi tai erotessa

Vaikka koko tutkinnon suorittaminen on tavoitteena, opiskelija voi suorittaa perustutkinnon myös tutkinnon osa tai osia kerrallaan silloin, kun se on tarkoituksenmukaista hänen opiskeluvalmiuksiensa, elämäntilanteensa tai työllistymisensä kannalta.

Mikäli opiskelija suunnittelee opintojensa määräaikaista keskeyttämistä tai oppilaitoksesta eroamista, ryhmäohjaaja tai opinto-ohjaaja käy opiskelijan kanssa ohjauskeskustelun. Siinä aiheina ovat mahdolliseen eroamiseen tai keskeyttämiseen johtavat syyt, niiden ratkaisumahdollisuudet sekä jatkosuunnitelmat. Tavoitteena on, että opiskelija jatkaa opintoja, löydetään ratkaisut opintojen etenemiseksi tai laaditaan muu jatkosuunnitelma.

Opiskelijan keskeyttäessä opinnot tai erotessa oppilaitoksesta, se on tehtävä aina kirjallisesti. Mikäli opinnot keskeytyvät yli kahdeksi viikoksi, on oppilaitoksesta ilmoitettava keskeytys oppilaitoksen valvontailmoituksella (OT5) KELALLE¹⁰. Opiskelijan eroaminen ilmoitetaan aina KELAan/TE-toimistoon.

Opiskelija hakee opintojen keskeyttämistä **Opintojen määräaikainen keskeyttäminen** -lomakkeella. Alaikäisen opiskelijan huoltaja allekirjoittaa lomakkeen. Lomakkeelle opiskelija ottaa ryhmänohjaajan lausunnon. opintopäällikkö, koulutuspäällikkö, aikuiskoulutuspäällikkö tai opinto-ohjaaja (yksikön määräämä) tekee esityksen opiskelupaikan varaamisesta ja opiskelijan ilmoitusvelvollisuudesta opiskelupaikan säilyttämiseksi tai perumiseksi. Päätöksen keskeytyksen myöntämisestä tekee yksikönjohtaja.

Opiskelija ilmoittaa eroavansa oppilaitoksesta Opiskelijan eroaminen -lomakkeella. Opiskelija täyttää henkilötiedot ja alaikäisen opiskelijan huoltaja allekirjoittaa ilmoituksen. Ryhmänohjaaja merkitsee opiskelijan viimeisen opiskelupäivän lomakkeelle, jonka jälkeen opiskelija käy keskustelemassa eronsyistä ja jatkosuunnitelmistaan opinto-ohjaajan kanssa, jolloin syy ja jatkosuunnitelma merkitään ilmoitukseen ja opiskelija allekirjoittaa lomakkeen. Opintojen päättämiseen liittyvien asioiden (asunnon luovutus, laskut, avaimet ja oppilaitoksen muu omaisuus) tarkistuksen tekevät lomakkeella mainitut henkilöt, jonka jälkeen opiskelija toimittaa lomakkeen opintotoimistoon. Jos opiskelija katsotaan eronneeksi, tehdään siitä yksikönjohtajan viranhaltijapäätös. Eropäivä on se päivä, kun todetaan, että on ilmeistä, että opiskelijalla ei ole enää aikomusta jatkaa opintojaan.

Näyttötutkinto-opiskelijoita ja oppisopimusopiskelijoita koskevat tarkemmat ohjeet on kirjoitettu Näyttötutkintojen järjestäminen OSAOssa sekä Oppisopimuskoulutuksen järjestäminen OSAOssa -asiakirjoihin.

Eronneeksi katsominen

Opiskelija voidaan katsoa eronneeksi, jos hän jää pois opetuksesta, ei vastaa ryhmänohjaajan tai opinto-ohjaajan yhteydenottoopyyntöihin, ei ota yhteyttä määrääjän sisällä eikä tule keskustelemaan opiskelutilanteestaan sovittuna aikana. Jos opiskelija on pätevää syytä ilmoittamatta poissa opetuksesta ja jos on ilmeistä, että hänen tarkoituksenaan ei ole jatkaa opintojaan, katsotaan hänet yksikönjohtajan viranhaltijapäätöksellä eronneeksi oppilaitoksesta.¹¹

Ryhmänohjaaja tai opinto-ohjaaja tulostaa Wilmasta yksikönjohtajan viranhaltijapäätöksen liitteeksi opiskelijan poissaolotiedot (tuntimerkinnot), lomakkeista mahdollisen HOJKS-seurannan sekä HOPSin, jossa on tallennettuna yhteydenotot sekä ohjauksenkäynnit opinto-ohjaajan ja ryhmänohjaajan luona sekä tulosteista opiskelijan opintojen tilannetta kuvaavat tiedot. Lisäksi ryhmänohjaaja ilmoittaa opintotoimistoon opiskelijan viimeisen läsnäolopäivän, mikäli se ei ilmene liitetiedoista.

Näyttötutkinto-opiskelijoita ja oppisopimusopiskelijoita koskevat tarkemmat ohjeet on kirjoitettu Näyttötutkintojen järjestäminen OSAOssa sekä Oppisopimuskoulutuksen järjestäminen OSAOssa -asiakirjoihin.

¹⁰ KELA Oppilaitoskirje 2/2014, 25.6.2014 dnro 8/322/2014

¹¹ L 630/1998, 31 §

2.2 ERITYISOPETUKSEN TOTEUTTAMINEN JA HENKILÖKOHTAISEN OPETUKSEN JÄRJESTÄMISTÄ KOSKEVAN SUUNNITELMAN (HOJKS) LAATIMINEN

Ammatillinen erityisopetus on ennakoivaa suunnitelmallista pedagogista tukea ja erityisiä opetus – ja opiskelijajärjestelyjä. Erityinen tuki suunnitellaan yhdessä opiskelijan kanssa ja tavoitteena on, että opiskelija voi saavuttaa tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistaitovaatimukset oman opintoaikansa puitteissa.

Erityisopetuksessa voidaan poiketa tutkinnonperusteista mukauttamalla ammattitaitovaatimuksia ja osaamistavoitteita sekä osaamisen arviointia siinä määrin, kuin se on opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet huomioon ottaen välttämätöntä. Tutkinnon perusteissa (OPH) voidaan määrätä miltä osin ammattitaitovaatimuksia ja osaamistavoitteita ei voida mukauttaa. Erityisestä tuesta ei tule merkintää opiskelijan tutkintotodistukseen, ellei arviointia ole mukautettu.¹²

Erityisen tuen järjestämisen periaatteita ovat:

- yhdenvertaisuus
- yksilöllisyys ja monipuoliset oppimisympäristöt
- lähituki
- opiskelijälähtöisyys, toimitaan yhdessä opiskelijan kanssa
- ennakoiva tuki
- suunnitelmallisuus, jatkuvuus, oikea-aikaisuus, joustavuus
- yhteistyö, moniammatillisuus, erityisopettajat konsultteina ja toimijoina, erityisopettajina
- ei erillistä vaan erityisen hyvää opetusta: erityisestä tuesta hyötyvät kaikki
- tukiverkko
- ratkaisukeskeisyys, positiivisuus

2.2.1 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)

HOJKS-prosessilla tarkoitetaan erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden tunnistamista, nimeämistä ja henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman tekemistä sekä suunnitelman toteuttamista ja seuranta. Näillä toimenpiteillä turvaamme jokaiselle opiskelijalle erilaisista oppimisedellytyksistä riippumatta esteettömän ja saavutettavissa olevan ammatillisen koulutuksen ja edellytykset koulutuksen jälkeiseen työllistymiseen ja jatko-opintoihin.

Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevasta kirjallisesta suunnitelmasta (**HOJKS**) tulee ilmetä seuraavat asiat¹³

- tiedot suoritettavasta tutkinnosta tai koulutuksesta;
- päätös opetuksen järjestämisestä erityisopetuksena;
- tieto siitä, millä laissa¹⁴ mainitulla perusteella opetus annetaan erityisopetuksena;
- koulutuksen suoritus aika¹⁵;

¹² L 630/1998, muutos L 246/2015 § 19a ja A 811/1998, muutos A 329/2015 § 8

¹³ A 811/1998, muutos A329/2015 § 8

¹⁴ L 630/1998, muutoksineen

¹⁵ L 630/1998, muutoksineen § 31

- päätös tutkinnon osien ammattitaitovaatimusten tai osaamistavoitteiden taikka osaamisen arvioinnin mukauttamisesta;
- opiskelijan henkilökohtainen opiskelu- ja työllistymissuunnitelma, josta ilmenee, miten tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita taikka osaamisen arviointia on mukautettu sekä tiedot erityisopetuksen järjestämiseen liittyvästä pedagogisesta tuesta sekä erityisistä opetus- ja opiskelujärjestelyistä;
- tieto siitä, mitä laissa¹⁶ tarkoitettuja opintososiaalisia etuja opetuksessa tai sen yhteydessä annetaan; sekä
- tieto siitä, mitä muita henkilökohtaisia palvelu- ja tukitoimia opiskelija saa.

Ennen opintojen alkua tai opintojen alussa ryhmänohjaaja selvittää opiskelijoidensa erityisen tuen tarpeen yhteistyössä erityisopettajan, muiden opettajien, opinto-ohjaajan, huoltajan ja/tai mahdollisten muiden opiskelijan verkostoon kuuluvien henkilöiden kanssa.

Selvityksessä käytämme apuna:

- peruskoulun päättötodistuksen tietoja
- ohjaustoiminnan tietolomakkeesta saatuja tietoja ja muita opiskelijan ja/tai huoltajan ilmoittamia tietoja
- HOPS-keskustelua
- perusopetuksesta saatuja siirtotietoja (siirto-HOJKS, Oppimisen ja opiskelun pedagoginen tuki peruskoulun päättyessä – lomake, tai muu vastaava)
- harkinnanvaraisen valinnan asiakirjoja
- tulotesteistä saatuja tietoja
- opettajien/ryhmänohjaajan opetustilanteessa tekemiä havaintoja
- mahdollisia muilta asiantuntijoilta saatuja pedagogisia arvioita.

2.2.2 Erityisen tuen tarpeen tunnistaminen

HOPS -keskustelussa rakennamme luottamuksellista ilmapiiriä ja olosuhteita, jotta opiskelija uskaltaa ilmaista henkilökohtaiset tavoitteensa ja tarpeensa myös erityiseen tukeen. Uudet opiskelijat osallistuvat opintojen alussa kielellisiä ja matemaattisia valmiuksia mittaviin tulotesteihin.

Käytössä on esim.

- lukiseula¹⁷
- matematiikan alkutesti¹⁸
- kielten lähtötasotesti¹⁹ sekä
- mahdollisesti alakohtaisia lähtötasotestejä.

Tulotestin tekijä, erityisopettaja tai ryhmänohjaaja huolehtii siitä, että testien tuloksista annetaan palaute opiskelijalle. Heikko tulos tulotesteissä ei yksinään ole erityisopetuksen peruste. Testit tukevat muita havaintoja ja auttavat määrittämään tuen perustetta.

¹⁶ L 630/1998, muutoksineen § 38, 1 mom.

¹⁷ esimerkiksi Niilo Mäki -instituutin Lukivaikeuksien seulontamenetelmä nuorille ja aikuisille, 2004

¹⁸ esimerkiksi Niilo Mäki -instituutin KTLT Laskutaidon testi

¹⁹ esimerkiksi Sukol 2013

Erityistä tukea tarvitseva opiskelija saa tunnistamisprosessin avulla mahdollisuuden erityisiin tukitoimiin. Tunnistamisprosessissa pystytään alustavasti määrittelemään tuen tarpeen alueita. Näin opiskelija saa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa oikein ajoitettuja ja kohdennettuja tukipalveluita.

Tunnistamisprosessissa saatujen tietojen perusteella ryhmänohjaaja, erityisopettaja tai muu yksikössä tähän tehtävään nimetty henkilö keskustelee opiskelijan kanssa pedagogisesta tuesta ja erityisistä opetus- ja opiskelujärjestelyistä. Ryhmänohjaaja valmistelee esityksen erityistä tukea tarvitsevista opiskelijoista päätöksentekoa varten yhdessä erityisopettajan kanssa. Jatkavien opiskelijoiden kohdalla erityisen tuen tarpeen määrittely tehdään lisäksi opintojen etenemisen perusteella.

2.2.3 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskevaa suunnitelmaa (HOJKS) koskeva päätöksenteko

Opiskelijan lisäksi kuulemme huoltajaa ennen kuin alaikäisen opiskelijan HOJKS-päätös tehdään. Alle 18-vuotiaan opiskelijan huoltajalla tai laillisella edustajalla tulee olla mahdollisuus kertoa mielipiteensä erityisen tuen järjestämisestä. Pääsääntöisesti yhteydenotosta huoltajaan vastaa ryhmänohjaaja. Huoltajan kuuleminen ja sen todentaminen tapahtuu opiskelijahallinto-ohjelma Wilman kautta.

HOJKS-esitys/päätös käsitellään yksikön erityisen tuen ryhmässä. Käsittelyn tarkoituksena on moniammatillisesti varmistaa, että erityisopetuksen peruste on riittävä ja erityistä tukea voidaan järjestää suunnitelman mukaisesti. Näin taataan se, että kaikilla opiskelijoilla on omista valmiuksistaan huolimatta tasa-
puoliset ja yhdenvertaiset opiskelumahdollisuudet ammatillisessa peruskoulutuksessa.

HOJKS-esityksen käsittely erityisen tuen ryhmässä on pedagogista tukea päätöksenteon pohjaksi ja ryhmän kokoonpano voi vaihdella. Pedagoginen ryhmä sopii päätöksen valmistelijan, sekä laatii käsittelystä muistion, jonka pohjalta valmistellaan opiskelijakohtainen päätös. HOJKS-päätöksissä käytetään Tilastokeskuksen erityisopetuksen luokitteluperusteita (Liite 3). Yksikönjohtaja päättää opiskelijan opetuksen järjestämisestä erityisopetuksena (viranhaltijapäätös). HOJKS- tiedot tallennetaan opiskelijahallintojärjestelmään (HOJKS esitys/päätös) ja asiakirjat arkistoidaan arkistointisuunnitelman mukaisesti. Päätös liitteineen ja oikaisuvaatimusosoitteineen annetaan opiskelijalle ja huoltajalle.

2.2.4 Erityisen tuen tukitoimien suunnittelu, tarkentaminen ja seuranta

Suunnitellamme tukitoimet yhteistyössä opiskelijan, huoltajan ja opetushenkilöstön sekä mahdollisen muun verkoston kanssa. HOJKSin suunnittelun, tarkentamisen, tukitoimien ja tuen seurannan kirjauksia tekevät kaikki ne henkilöt, jotka toteuttavat tukitoimenpiteitä (ryhmänohjaaja, erityisopettaja, opettaja). Päivitämme opiskelijan henkilökohtaista opetuksen järjestämistä koskevaa suunnitelmaa aina tarvittaessa²⁰, vähintään kerran lukukaudessa.

Opiskelijaa koskeva päätös erityisestä tuesta (HOJKS) päättyy automaattisesti, kun opiskelija valmistuu tai opiskelija eroaa tai katsotaan eronneeksi. Opiskelijaa koskeva päätös erityisestä tuesta (HOJKS) pää-

²⁰ L 630/1998, muutoksineen

tetään, jos opiskelija ei enää tarvitse erityistä tukea opintoihinsa (viranhaltijapäätös, yksikönjohtaja). Erityisen tuen päättyminen kirjataan myös opiskelijahallintojärjestelmään (HOJKS esitys/päätös). Ryhmän-ohjaaja tai erityisopetusvastaava (tai sovitusti opinto-ohjaaja) tekevät tuen päättymistä koskevat kirjaukset opiskelijan HOJKS -seurantaan. Tämä kirjaus tehdään heti, kun HOJKS päättyy. Samalla tarkistetaan, että kaikki opiskelijalle annettu ja tarjottu erityinen tuki on kirjattu seurantaan. Erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan arvioinnista voit lukea lisää luvusta 3.

Henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS) liittyvät asiakirjat säilytämme asiasta vastaavan henkilön lukitussa kaapissa, asiakirjat ovat ei-julkisia. Suunnitelman arkistointi tapahtuu Osekin arkisto-ohjeen mukaan. Arkistointiaika on 10 vuotta yksikön väliarkistossa, jonka jälkeen ne voidaan hävittää. Arkistoitavat asiakirjat ovat HOJKS perusteet/esitys, esitykseen liittyvät liitteet (siirto-hojks, lääkärin ym. lausunnot, opettajien lausunnot), HOJKSn seuranta, HOJKSn päättäminen ja asiasta tehdyt viranhaltijapäätökset.

Erytystä tukea tarvitsevan opiskelijan tuen tarpeen kartoitus, päätösvalmistelu ja päätöksenteko eivät ole opiskeluhuoltoa vaan pedagogista toimintaa.

3 Opiskelijan arviointi ja osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

Opiskelijan arvioinnilla ohjataan ja kannustetaan opiskelua, kehitetään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin, annetaan tietoa opiskelijan osaamisesta sekä varmistetaan tutkinnon tai koulutuksen perusteiden ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttaminen. Kerromme opiskelija-arvioinnin periaatteista ja toimintatavoista opiskelijoille sekä työelämän edustajille mm. verkkosivuilla ja eri tilaisuuksissa.

3.1 OPISKELIJAN ARVIOINNIN YLEISET PERIAATTEET

Opiskelijan arviointi perustuu lainsäädäntöön²¹ sekä Opetushallituksen määräyksiin ammatillisten perustutkintojen perusteista. Näyttötutkintojärjestelmässä tutkintosuoritusten arviointia säätelevät laki ja asetus²², Opetushallituksen määräykset näyttötutkintojen ja ammatillisten perustutkintojen perusteista. Opetushallituksen Arvioinnin oppaassa²³ ohjeistetaan arvioinnin suunnittelua ja toteuttamista ammatillisissa perustutkinnoissa. Todistusmallit²⁴ -ohje ohjeistaa todistusten laatimista.

Oulun seudun ammattiopistossa kuntayhtymäjohtaja-rehtori hyväksyy opetussuunnitelmien perustutkinto-kohtaiset osat, jotka sisältävät arviointitoimikunnan hyväksymät suunnitelmat ammatillisten tutkinnon osien arvioinnista.

3.2 OPPIMISEN JA OSAAMISEN ARVIOINTI

Oppimisen arvioinnin tavoite on, että opiskelija tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Oppimisen arviointi on opiskelijan tukemista ja ohjaamista ammattitaitovaatimusten ja tavoitteiden saavuttamisessa (ohjaava ja kannustava arviointi), oppimisen etenemisen seuraamista sekä opiskelijan itsearviointitaidon kehittämistä. Opettaja tekee oppimisen arvioinnin perusteella mahdolliset muutokset opetukseen ja oppimisen tukemiseen parempiin oppimistuloksiin pääsemiseksi.

Opettaja seuraa opiskelijan oppimisen edistymistä oppimistilanteissa keskustelemalla opiskelijan kanssa. Hän antaa opiskelijalle henkilökohtaista palautetta sekä ohjaa opiskelijaa arvioimaan omaa työskentelyään ja oppimistaan. Oppimisen arvioinnin seuranta tehdään opiskelijahallinto-ohjelmaan oppimisen arvioinnin seurantakohteittain. Opettaja merkitsee seurantakohteet opituiksi oppimisen edetessä. Seurantakohteet on määritelty tutkinnon osittain tutkinnon toteutus- ja arviointisuunnitelmassa. Oppimisen arviointi ei vaikuta tutkintotodistukseen tulevaan arvosanaan, joten arvosanoja ei anneta. Seurantakohteiden lisäksi opettajalla on mahdollista antaa myös kirjallista palautetta oppimisen etenemisestä.

²¹ L 630/1998, muutoksineen; A 811/1998, muutoksineen

²² L631/1998 muutoksineen; A812/1998, muutoksineen

²³ Opetushallitus, 2015

²⁴ Opetushallitus, Ohje 3/012/2015

Mahdolliset edeltävyysehdoit on esitetty tutkintokohtaisissa toteutus- ja arviointisuunnitelmissa. Edeltävyysehdoilla seurataan ja varmistetaan, että opiskelija on oppinut riittävästi siirtyäkseen esimerkiksi uuden tutkinnon osan opiskeluun, työssäoppimisjaksolle tai ammattiosaamisen näyttöihin.

Opiskelijan **osaamista arvioidaan** sen jälkeen, kun hänellä on ensin ollut mahdollisuus oppia perustutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet. Opiskelija osoittaa osaamisensa tutkinnon perusteiden mukaisesti, jolloin hänen osaamisensa tai tutkintosuorituksensa arvioidaan. Osaamisen arviointiin perustuen annamme opiskelijalle todistukseen tulevat arvosanat voimassa olevan asetuksen²⁵ mukaisella arviointiasteikolla.

Näyttötutkintona suoritettavia tutkintoja ohjeistaa lisäksi Näyttötutkintojen järjestäminen OSAOssa sekä oppisopimuskoulutuksen järjestäminen OSAOssa asiakirjat sekä valtakunnallisten tutkintotoimikuntien ohjeistus.

3.2.1 Arvosanojen dokumentointi

Arvosanat tallennetaan opiskelijahallinto-ohjelmaan seuraavasti:

Tyydyttävä 1

Hyvä 2

Kiitettävä 3

Arvosanat T1 – K3 ovat käytössä ammatillisessa peruskoulutuksessa sekä näyttötutkintona suoritettavassa perustutkinnossa ja valmentavaan koulutukseen sisältyvissä ammatillisen perustutkinnon tutkinnon perusteiden mukaisissa tutkinnon osien tai osa-alueiden arvioinnissa.

Hyväksytty H /Hylätty 0: Käytetään ammatilliseen koulutukseen valmentavassa koulutuksessa sekä ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa arvosanana. Mikäli opiskelija on sisällyttänyt ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon tutkinnon osan ammatillisen perustutkinnon valinnaisiin ammatillisiin tutkinnon osiin tai vapaasti valittaviin tutkinnon osiin, sen arvosanana. Lisäksi sitä voidaan käyttää perustutkinnoissa vapaasti valittavissa tutkinnon osissa arvosanana kohdissa ”Jatko-opintovalmiuksia tai ammatillista kehittämisestä tukevia opintoja” ja ”Työkokemuksen kautta hankittuun osaamiseen perustuvia yksilöllisiä tutkinnon osia”.

Vapautettu V: Jos jonkin tutkinnon osan/osa-alueen suorittaminen katsotaan opiskelijalle jostain syystä kohtuuttomaksi, voidaan opiskelija vapauttaa kokonaan tutkinnon osan suorittamisesta (L 630/1998, 21 §) Merkintä edellyttää lisämerkintää, josta ilmenee, mihin säädökseen vapautus perustuu (tulostuu todistukseen) ja yhteisissä tutkinnon osissa, mitä opiskelija on opiskellut kyseisen osa-alueen sijasta.

Mukautettu M: Tutkinnon osan tavoitteita tai arviointia on mukautettu. Alaviite: ”Tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita ja osaamisen arviointia on mukautettu ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain (630/1998, muutos 246/2015) 19 a tai 21 §:n perusteella. Tieto arviointi-asteikon mukaisen arvosanan mukauttamisesta on merkittävä opiskelijalle annettavaan todistukseen.

²⁵ A 811/1998, muutos 329/2015; A812/1998, muutokset 800/2014 ja 330/2015

Opettajan tai opettajien yhdessä tulee merkitä yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden sekä kaikkien tutkinnon osien **arvosanat** opiskelijahallintojärjestelmään **kahden viikon** kuluessa tutkinnon osan opiskelun päättymisestä. Opiskelun aikana tapahtuva opiskelijan arviointi dokumentoidaan arviointi-asiakirjoihin. Opiskelijalle on varattava tilaisuus tutustua kirjalliseen tai muutoin tallennettuun osaamisen arvioinnin perusteena olevaan aineistoon. Arvioinnin perusteena oleva aineisto on säilytettävä vähintään kuuden kuukauden ajan arvosanan antamisesta.

Jos opiskelijalle ei voida antaa arvosanaa tutkinnon osasta, opiskelijahallinto-ohjelmaan tallennetaan tiedot, mitä opiskelijan pitää suorittaa saadakseen arvosanan. Arvioinnin dokumentoinnin tulee olla niin tarkkaa, että sen avulla voidaan tarvittaessa tehdä uusi arviointi.

3.2.2 Todistukset

Todistusten laadinnassa noudatetaan voimassaolevia Opetushallituksen määräyksiä²⁶ ja ohjeita²⁷ sekä tutkinnon perusteita. Näyttötutkintojen osalta katso myös Näyttötutkintojen järjestäminen OSAOssa.

Tutkintotodistus on virallinen asiakirja, jonka sisällössä tulee noudattaa Opetushallituksen todistuksia koskevaa määräystä ja perustutkinnon perusteita. Virallisena asiakirjana tutkintotodistus on arkistoitava ja säilytettävä pysyvästi. Tutkintotodistus tehdään OSAOn opiskelijahallintojärjestelmään luodulle todistus pohjalle ja OSAOn todistuspaperille. Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetaan tutkintotodistus, kun opiskelija on suorittanut kaikki tutkintoon kuuluvat tutkinnon osat ja ammattiosaamisen näytöt hyväksytysti.

Tutkintotodistus sisältää päättötodistuksen ja näyttötodistuksen. Tutkintotodistus (päättö- ja näyttö-todistus) päivätään aina antopäivälle. Koska tutkintotodistus on yksi asiakirja, joka annetaan, kun kaikki tutkintoon kuuluvat tutkinnon osat on suoritettu, ei erillistä päättö- tai näyttötodistusta voi antaa. Annettua tutkintotodistusta ei muuteta, eikä uutta tutkintotodistusta samasta tutkinnosta kirjoiteta muutoin kuin siinä tapauksessa, että todistuksen antaja on tehnyt todistukseen selvän virheen tai todistuksen haltijan sosiaaliturvatunnus muuttuu. Muussa tilanteessa annetaan kopio.

Tutkintotodistuksen antaa koulutuksen järjestäjä. Päättötodistuksen allekirjoittaa yksikönjohtaja ja ryhmänohjaaja. Näyttötodistuksen allekirjoittaa ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaavan toimielimen puheenjohtaja.

Opiskelijalle annetaan pyynnöstä kansainväliseen käyttöön tarkoitettu liite, joka sisältää tiedot opiskelijan suorittaman tutkinnon tai koulutuksen tuottamasta osaamisesta, tutkinnon tai koulutuksen tasosta ja asemasta suomalaisessa koulutusjärjestelmässä. Liite tulostetaan Opetushallituksen www-sivulta.

Todistus suoritetusta valmentavasta koulutuksesta sisältää suoritettujen koulutuksen osat sekä niiden arvosanat. Todistuksen allekirjoittaa yksikönjohtaja. Jos valmentavaan koulutukseen sisältyy ammatilli-

²⁶ Määräys 90/011/2014, muutos 2015

²⁷ Todistusmallit 2015, Opetushallitus, Ohje 3/012/2015

sen perustutkinnon tutkinnon perusteiden mukaisia ammatillisia tutkinnon osia, annetaan näistä suorite-
tuista tutkinnon osista lisäksi todistus ammattiosaamisen näytöistä jonka allekirjoittaa toimielimen pu-
heenjohtaja.

Todistus suoritetuista tutkinnon osista sisältää todistuksen tutkinnon osista, jotka opiskelija on suorit-
tanut ja todistuksen ammattiosaamisen näytöistä, jotka opiskelija on suorittanut hänen erotessaan kesken
perustutkinnon suorittamisen ja myös opiskelun aikana hänen pyynnöstään.

Opiskelijalle annetaan **todistus suoritetuista koulutuksen osista** hänen erotessa kesken koulutuksen
suorittamisen.

Näyttötutkinnoissa tutkintotodistuksen antaa tutkintotoimikunta ja tutkintotodistuksen allekirjoittaa tut-
kintotoimikunnan ja tutkinnon järjestäjän edustaja. Todistus valmistavaan koulutukseen ja muuhun kou-
lutukseen osallistumisesta sisältää tiedot koulutuksen sisällöstä ja koulutuksen kestosta.

Todistuksiin tulee liittää **ote opintosuoritusrekisteristä** tai muu vastaava selvitys, josta ilmenevät opis-
kelijan suorittamat yhteisten tutkinnon osien osa-alueet ja niiden osaamisen arviointi sekä muut tutkinnon
osaa pienemmät kokonaisuudet.

Todistukseen suoritetuista tutkinnon osista tulee liittää selvitys ammattialaa koskevaan sääntelyyn perus-
tuvasta **ammattipätevyydestä**, joka opiskelijalla on suoritettujen tutkinnon osien perusteella.

3.2.3 Maahanmuuttaja- ja eri kieli ja kulttuuriryhmien opiskelijoiden arviointi

Maahanmuuttajaopiskelijoiden ja muiden kieli- ja kulttuuriryhmien opiskelijoiden osaaminen arvioidaan
samalla tavalla kuin muidenkin opiskelijoiden. Tietoja ja taitoja arvioidaan sellaisilla menetelmillä, että
kielitaidon mahdollinen puutteellisuus tai erilainen kulttuuritausta eivät vaikuta arvosanaan heikentävästi.
Jos suomi ei ole opiskelijan äidinkieli, on hänen opintojaan arvioitava ”suomi toisena kielenä”-tavoitteiden
mukaisesti myös siinä tapauksessa, ettei hänelle ole erikseen järjestetty ”suomi toisena kielenä” -ope-
tusta. Mikäli opettaja ja opiskelija yhdessä arvioivat opiskelijan suomenkielen taidon äidinkielen tasoiseksi,
osaaminen arvioidaan äidinkielen tavoitteiden mukaan.

Päättötodistukseen merkitään, kumman tavoitteiden mukaisesti suorituksia on arvioitu. Opiskelijan opis-
kelusuunnitelma – myös arviointi, voi koostua molemmista edellä mainituista äidinkielen opinnoista. Opis-
kelijan arvioinnissa käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä ja kirjallista arviointia voidaan täydentää
suullisella kokeella.

Opiskelijalla, jonka äidinkieli on muu kuin suomi, on oltava ennen ammattiosaamisen näyttöä sellainen
kielitaito, että hän ymmärtää ammattiosaamisen näytössä tehtävään työhön liittyvät ohjeet ja määräykset.
Tuen tarve on tunnistettava ja sen perusteella suunniteltava tukitoimet yhdessä oppilaitoksen, työelämän
edustajan ja opiskelijan kanssa. Ammattiosaamisen näytön arvioijat ja näytön toteutukseen osallistuvat
tulee tarvittaessa valmentaa siihen, miten kulttuuriset tekijät vaikuttavat yksilöiden väliseen viestintään.
Lisäksi ammattiosaamisen näytön toteutukseen osallistuvat ja näytön arvioijat tulee valmentaa selkeän
kielen käyttöön ohjeita annettaessa. Viittomakielisten opiskelijoiden suomen kielen taito arvioi-
daan ”suomi viittomakielisille”-tavoitteiden mukaisesti.

Jos ruotsin kielen osaamistavoitteet ovat opiskelija huomioon ottaen joltain osin kohtuuttomia, voidaan opiskelija vapauttaa kyseisen kielen opiskelusta. Valtioneuvoston asetuksen 801/2014, 3 §:n mukaan tällaisessa vapautustilanteessa opiskelijan on kuitenkin suoritettava kyseisen tutkinnon osan muita osa-alueita (äidinkieltä tai vierasta kieltä) niin, että tutkinnon osan Viestintä- ja vuorovaikutus-osaaminen osaamispistemäärä täyttyy.

3.2.4 Arviointi ja mukauttaminen erityisopetuksessa

Erityisopiskelijoiden arvioinnissa noudatamme opetussuunnitelman mukaisia arviointiperusteita. Tavoitteisiin pääsemiseksi voidaan erityisopiskelijalle järjestää lisäopetusta tai muita tukitoimia henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman mukaisesti. Annamme opiskelijalle tutkintotodistuksen, vaikka perustutkinnon tavoitteita olisikin mukautettu, mikäli opiskelija on mukautuksesta huolimatta saavuttanut tutkinnon keskeiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet.

Kun opetussuunnitelman tavoitteita mukautetaan²⁸, teemme siitä merkinnän sekä päättötodistukseen että näyttötodistukseen ja teemme opiskelijan arvioinnin mukautettuihin tavoitteisiin suhteutettuna. Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden mukautetuin ammattitaitovaatimuksin ja osaamistavoitein toteutettujen tutkinnon osien ja arvosanojen kohdalle merkitään viite M ja todistukseen merkitään ala-viite: "Tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita ja osaamisen arviointia on mukautettu ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain (630/1998, muutos 246/2015) 19 a §:n tai 21 §:n perusteella."

Laadimme mukautetuille tavoitteille ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet sekä arviointikriteerit. Mukautuspäätöstä tehtäessä varmistamme, että opiskelija tietää mukautettujen tavoitteiden mukaan suoritettujen koulutuksen tai tutkinnon osien vaikutuksen jatko-opintoihin pääsyyn ja niissä menestymiseen. Jos opinnot jäävät olennaisilta osin puutteellisiksi, annamme tutkintotodistuksen sijasta todistuksen suoritetuista opinnoista. Todistus opiskelijan osaamisesta sisältää sanallisen kuvauksen opiskelijan osaamisesta niissä tutkinnon osissa, joissa opiskelija ei mukauttamisen tai erityisten opiskelujärjestelyjen käyttämisen vuoksi ole saavuttanut keskeisiä tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksia ja osaamistavoitteita. Todistuksen allekirjoittaa yksikönjohtaja.

3.2.5 Arvioinnin oikaiseminen

Opiskelijalla on oikeus²⁹ saada tietoonsa, miten hänen osaamisensa on arvioitu ja tehdä arvioinnista oikaisu-
pyyntö tarvittaessa. Oikaisua voidaan pyytää tutkinnon osien, ammattiosaamisen näyttöjen ja yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden arvosanoista. Opiskelijalla on oltava mahdollisuus tutustua kirjalliseen tai muuten tallennettuun opintoihin, osaamista tai ammattiosaamisen näyttöjä koskevaan arvioinnin perusteena olevaan aineistoon.

Opinto-, näyttö- tai tutkintosuorituksensa arviointiin tai osaamisensa tunnustamiseen tyytymätön opiskelija voi pyytää siihen suullisesti tai kirjallisesti oikaisua opettajalta, muulta päätöksen tehneeltä henkilöltä tai yksikönjohtajalta. Oikaisu-
pyynnön vastaanottava henkilö dokumentoi oikaisu-
pyynnön. Tieto arvioinnista katsotaan saaduksi, kun kokeen, tehtävän tms. palautteenantotilaisuus on järjestetty tai arvosana on nähtävissä

²⁸ L 630/1998, muutoksineen § 19a tai § 21

²⁹ L 630/1998, 787/2014, 25 c §

opintokortissa, opintorekisterissä tai näyttötodistuksessa. Opiskelija, keskustele arvioinnista ensin arvioinnin antaneen opettajan tai muun arviointipäätöksen tehneen henkilön kanssa. Selkeät tallennus- tai kirjoitusvirheet korjataan välittömästi.

Mikäli keskustelun jälkeenkin opiskelija on tyytymätön saamaansa arvosanaan, hänellä on oikeus tehdä asiasta oikaisupyyntö. Oikaisupyyntö on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä, kun opiskelijalla on ollut tilaisuus saada arvioinnin tulokset tai osaamisen tunnustamisen päätös tietoonsa.

Jos opiskelija on tyytymätön tehtyyn uuteen arviointiin tai päätökseen, jolla pyyntö on hylätty, opiskelija voi pyytää arviointiin oikaisua arviointitoimikunnalta kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun hänellä on ollut mahdollisuus saada oikaisupyynnön jälkeinen arviointipäätös tietoonsa. Arviointitoimikunta voi velvoittaa toimittamaan uuden arvioinnin, jos arviointipäätös on virheellinen.

3.2.6 Arvioinnin uusiminen ja arvosanan korottaminen

Opiskelijoille järjestetään mahdollisuus osaamisen osoittamisen uusimiseen, jos osaamisen arviointi on hylätty, tai hyväksytyin arvosanan korottamiseen. Opiskelijalla on oikeus korottaa saamaansa tutkinnon osien, ammattiosaamisen näyttöjen tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden hyväksytyä arvosanaa.

Opiskelijoille tiedotetaan arvosanojen uusinta- ja korotusmahdollisuuksista etukäteen. Opiskelijoilta voidaan edellyttää parempaa oppimisen edistymistä ja siten osaamisensa vahvistamista ennen uusimis- ja korottamistilaisuutta.³⁰

3.3 AIKAISEMMIN HANKITUN OSAAMISEN TUNNISTAMISEN JA TUNNUSTAMISEN MENETTELYTAVAT

Osaamista voidaan hankkia monin eri tavoin, eri aikoina ja eri paikoissa. Oppimista tapahtuu virallisessa koulutuksessa oppilaitoksissa, mutta myös työelämässä, perheen piirissä, harrastusten parissa sekä eri tiedonvälitysten kautta ja niitä käyttämällä tapahtuvana arkioppimisena (informaali oppiminen). Osaamisen tunnustaminen mahdollistaa joustavammat opintopolut. Jokaiselle opiskelijalle laaditaan aikaisemmin hankitun osaamisen pohjalta omat henkilökohtaiset tutkinnon osien suorittamistavat ja ajat (HOPS). Näin saadaan perustutkintojen suorittaminen joustavammaksi, vältetään opintojen päällekkäisyyttä ja lyhennetään opiskeluaikaa.³¹

Osaamisen tunnustaminen on osa opiskelijan arviointia, ja sitä koskevat samat säädökset kuin muutakin opiskelijan arviointia. Mikäli osaamisen tunnustamisessa on opiskelijan osaamista verrattava suoritettavan perustutkinnon ammattitaitovaatimuksiin ja osaamistavoitteisiin, osaamisen tunnustamisesta päättävät kyseisten tutkinnon osien tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden opettajat. Opettajan arviointitehtävää ei voi delegoida muulle henkilöstölle, vaan kyseessä olevan opettajan tulee päättää osaamisen vastaavuudesta.

³⁰ Opetushallitus, arvioinnin opas, 2015

³¹ Opetushallitus, arvioinnin opas, 2015

Tunnustamme opiskelijan aikaisemmin muualla suorittamat opinnot tai työssä hankitun osaamisen, mikäli näin hankittu osaaminen vastaa suoritettavan perustutkinnon ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita. Osaamista voidaan tunnustaa työkokemuksen perusteella esimerkiksi ammatillisiin tutkinnon osiin tai vapaasti valittaviin tutkinnon osiin, siltä osin kuin osaaminen vastaa kyseisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksia. Työkokemuksella ei kuitenkaan voi korvata työssäoppimista, koska työssäoppiminen on oppimismenetelmä.

3.3.1 Osaamisen tunnustamisen hakeminen

Opiskelijan tulee hakea muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen arvioimista ja tunnustamista. Hakemuksen voi tehdä Wilmassa opintojen alussa, ennen uuden tutkinnon osan opintojen aloittamista tai opiskelun aikana. Osaaminen tunnustetaan yhdessä opiskelijan, opettajan ja / tai opinto-ohjaajan toimesta. Osaamisen tunnustamisen hyväksyy opintopäällikkö tai yksikönjohtaja.

Osaamista tunnustettaessa varmistetaan, että:

- tunnustettu osaaminen vastaa suoritettavan perustutkinnon perusteiden ammattitaito-vaatimuksia tai osaamistavoitteita ja arviointikriteereitä
- tunnustettavasta osaamisesta on riittävä selvitys
- tunnustettava osaaminen on ajantasaista.

Osaamisen tunnustamisella suoritetuksi saatujen perustutkinnon osien tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden arvosanoja voi korottaa koulutuksen aikana.

Näyttötutkinnoissa osaamisen tunnustamisessa noudatetaan voimassa olevia määräyksiä ja Näyttötutkintojen järjestäminen OSAOssa asiakirjan ohjeita.

3.3.2 Osaamisen tunnustamisen todistusmerkinnät

Osaamisen tunnustamisen todistusmerkinnöissä noudatetaan voimassa olevaa Opetushallituksen ohjetta³². Osaamisen tunnustamisen merkintöihin tallennetaan myös voimassa olevien Todistusmallien mukaiset viite- ja lisätietomerkinnot.

Ammattilukio-opinnot tunnustetaan ja tunnustetaan osaksi ammatillista tutkintoa, kuten muutkin lukiossa suoritettavat opinnot.

Kun opiskelija on suorittanut perustutkintoa yksilöllisesti laajentavia tutkinnon osia, jotka voivat olla ammatillisia tutkinnon osia tai paikallisiin ammattitaitovaatimuksiin perustuvia tutkinnon osia, merkitään suoritettavat tutkinnon osat alaotsikon **Tutkinnon yksilöllinen laajentaminen** alle. Tällöin tutkinnon osien yhteislaajuus ylittää 180 osaamispistettä, mikä näkyy tutkintotodistuksessa opiskelijan suorittamien tutkinnon osien osaamispisteiden kokonaismäärässä.

³² Opetushallitus, Todistusmallit 2015

4 Opintojen ohjaus ja opiskeluhoito

Opinto-ohjauksella ja ohjaustoiminnan avulla tuemme opiskelijoita saavuttamaan kokonaisvaltaisesti tavoitteensa. Järjestämme opinto-ohjausta opintoihin liittyvänä ohjauksena, henkilökohtaisena ohjauksena, ryhmäohjauksena ja muuna ohjauksena.

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea OSAOn perustehtävää, osaamisen tuottamista, tarvelähtöisillä ja monipuolisilla ohjauspalveluilla. Opinto-ohjauksen tarpeet vaihtelevat yksilöittäin ja ne ovat erilaisia opiskelupolun eri vaiheissa. Osaamisperusteisuus, valinnaisuus, yksilölliset opintopolut ja osaamisen tunnistaminen lisäävät ohjauksen tarvetta ja muuttavat myös ohjausmenetelmiä ja -toimintaa. Katso tarkemmin OSAOn ohjauksen ja opiskeluhoitoon suunnitelma.

4.1 OPINTO-OHJAUKSEN TOTEUTTAMINEN

Opiskelijalla^[1] on oikeus saada opetusta ja ohjausta, joka mahdollistaa tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamisen. Opiskelijalla on oikeus saada henkilökohtaista ja muuta tarpeellista opinto-ohjausta.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija saa riittävästi tietoa ammatillisesta koulutuksesta jo hakuvaiheessa. Tiedotamme OSAOssa ammatillisesta koulutuksesta ja siihen hakeutumisesta sekä esteettömyydestä ja opiskelijaksi ottamisen edellytyksistä nuorille, perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, oppilaanohjaajille, opettajille ja muille yhteistyö- ja sidosryhmätoimijoille hakuoppaassa ja verkkosivuilla. Opinto-ohjaajat ja opinto-ohjauksen koordinoijat tiedottavat ammatillisesta koulutuksesta peruskouluille ja peruskouluiäkäisten vanhemmille Suuntaamme koulutustiedotusta ja ohjausta myös perusopetuksen päättymisen jälkeen koulutuksen ulkopuolelle jääneille nuorille, heidän huoltajilleen ja nuorten palveluiden toimijoille.

Opintojen aikaisen opinto-ohjauksen tavoitteena on, että opiskelija saa riittävästi tietoa opiskelunsa tueksi. Opiskelijan tulee tietää perustutkintoonsa sisältyvät tutkinnon osat ja valinnan mahdollisuudet. Opiskelija osaa toimia oppilaitosyhteisössään, osaa kehittää opiskelu- ja vuorovaikutustaitojaan ja itsetuntemustaan sekä arvioida omaa toimintaansa, oppimistaan ja osaamistaan. OSAOssa perustutkintoihin sisältyy ryhmä- ja pienryhmämuotoista opinto-ohjausta Opinto-ohjauksen opintojaksosuunnitelman mukaisesti.

Koulutuksen järjestäjällä on oikeus opiskelijan terveydentilaa ja toimintakykyä sekä aikaisempaa opiskeluoikeuden peruuttamista koskevan tiedon saantiin niissä liikenteen turvallisuuteen sekä potilas- tai asiakasturvallisuuteen liittyvissä tutkinnoissa ja koulutusohjelmissä, joissa on tutkintokohtaiset terveydentilan ja toimintakyvyn vaatimukset. Opiskelijan terveydentilaa koskevia tietoja saavat käsitellä vain ne, jotka valmistelevat tai tekevät päätöksen opiskelijaksi ottamisesta, opiskeluoikeuden peruuttamisesta, opiskeluoikeuden palauttamisesta tai kurinpidosta taikka antavat lausuntoja mainituista asioista.^[2] OSAOssa

^[1] L630/98, muutoksineen

^[2] L630/98; 42§

yksikönjohtaja ja nimetty päätöksen valmistelija voivat pyytää ja koota opiskelijaksi hakijoiden terveyden-tila- ja toimintakykytietoja tai aikaisempia opiskeluoikeuden peruuttamistietoja, joiden perusteella voidaan tehdä päätökset opiskelijaksi ottamisesta.

4.2 OPINTO-OHJAUKSEN JÄRJESTÄMINEN JA YKSILÖLLISIIN OPINTOPOLKUIHIN OHJAAMINEN

Opiskelija saa opinto-ohjausta opiskelunsa tueksi ja valintojen tekemiseen opettajalta, ryhmänohjaajalta sekä ohjaushenkilöstöltä, jotta hän kykenee suunnittelemaan yksilöllisen opintopolkunsa, opiskelujensa sisällön ja rakenteen omien voimavarojensa mukaisesti. Edistämme opinto-ohjauksella opiskelijoiden yhteisöllisyyttä. Seuraamme ja tuemme opiskelijoiden opiskelua ja hyvinvointia yhteistyössä huoltajien kanssa.

OSAOssa kiinnitämme erityistä huomiota niiden opiskelijoiden ohjaukseen, joilla on opiskelu- tai oppimisvaikeuksia tai elämänhallintaan liittyviä vaikeuksia. Luomme opiskelijoille mahdollisimman turvallisen, viihtyisän ja terveellisen opiskeluympäristön. Koulutuksen alkuvaiheessa meidän kaikkien toiminnassa korostuvat sekä opiskelijan henkilökohtaisen kasvun tukeminen että opiskeluhuollollinen yhteistyö.

Ohjaustoimintaan osallistuu OSAO:n koko henkilöstö. Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen sekä ohjauksen ja opiskeluhuollon yksikkökohtaisen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Ryhmänohjaajan tehtävänä on ohjata ja motivoida opiskelijaa tutkinnon suorittamisessa ja opintojen suunnittelussa sekä henkilökohtaisen opiskelu- ja työllistymissuunnitelman laatimisessa sekä osallistua erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) laatimiseen. Ryhmänohjaajan tehtävänä on myös auttaa opiskelijaa löytämään vahvuuksiaan ja kehittämään oppimisen valmiuksiaan.

Opintojen jatkuessa on tärkeää, että opiskelija saa riittävästi tietoa koulutuksesta sekä tietoa ja kokemusta työelämästä, työpaikoista, työhauusta, yrittäjyydestä, ammasteista ja jatko-opintomahdollisuuksista. Opiskelija saa tukea myös opiskeluun ja elämään liittyvissä ongelmatilanteissa, ammatillisessa ja henkilökohtaisessa kasvussa sekä tutkinnon suorittamisessa.

4.3 OPISKELUHUOLLON JÄRJESTÄMINEN

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. (L 1287/2013) Opiskeluhuoltoon sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhuolto sekä opiskeluhuollon palvelut (kuraattori-, psykologi- ja opiskeluterveydenhuoltopalvelut). Opiskeluhuoltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhuoltona (L 1287/2013).

Opiskeluhuolto on oppilaitoksen kasvatus- ja opetustyötä tukevaa toimintaa ja sen tavoitteena on turvallisen ja terveellisen oppimis- ja työympäristön luominen. Vastuu opetussuunnitelman mukaisesta opiskeluhuollosta kuuluu ammattiopiston koko henkilöstölle. Yksiköissä tehtävä opiskeluhuoltotyö tukee opiskelijoiden opintoja ja oppimista sekä edistää koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista. Opiskeluhuolto on ensisijaisesti opiskeluongelmia ennalta ehkäisevää työtä ja lisäksi se on oppimisvaikeuksien ja muiden ongelmien varhaista tunnistamista ja niihin tuen tarjoamista.

Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan kaikkea sitä toimintakulttuuria ja toimenpiteitä, joilla edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä oppilaitosyhteisössä. Yhteisöllistä opiskeluhoolltoa toteuttavat kaikki opiskeluhoollon toimijat.

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhoolltoa.

Tiedotamme opiskelijalle opiskelijan oppaassa ja OSAOn verkkosivuilla sekä ryhmänohjaajan ja muun opiskeluhoolltohenkilöstön toimesta ohjauksen ja opiskeluhoollon toteutuksesta, eri hallinnon-alojen palveluista, paikallisista tukiverkostoista ja tutkintokohtaisista terveydentilavaatimuksista. Työssäoppimisen työturvallisuuteen ja työsuojeluun liittyvistä asioista tiedotamme opiskelijan lisäksi alaikäisen opiskelijan huoltajaa. Varmistamme opintojen alussa, että opiskelijat tuntevat oppilaitoksessa ja asuntolassa noudatettavat järjestyssäännöt. Ensisijainen vastuu oppilaitoksen sääntöjen ja muiden ohjeiden noudattamisessa on jokaisella opiskelijalla ja työyhteisön jäsenellä.

Opiskeluhoollon tarkempi toteutus kuvataan OSAOn Ohjauksen ja opiskeluhoollon suunnitelmassa sekä yksikkökohtaisissa ohjauksen ja opiskeluhoollon toimeenpanosuunnitelmissa.

4.4 OPISKELIJAN HENKILÖKOHTAISEN OPISKELU- JA TYÖLLISTYMISSUUNNITELMAN LAATIMINEN

Meidän tulee laatia yhdessä opiskelijan kanssa opiskelijan yksilöllisiin tavoitteisiin ja valintoihin perustuva henkilökohtainen opiskelu- ja työllistymissuunnitelma, jota päivitetään opiskelun aikana^[3].

Laadimme kaikille opiskelijoille henkilökohtaisen opiskelu- ja työllistymissuunnitelman (HOPS) yhdessä opiskelijan kanssa. HOPS pohjautuu opetussuunnitelmaan sekä opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin ja tavoitteisiin. Laadinnassa otamme huomioon erilaiset oppimistyyli, terveydentilan, toimintakyvyn, yksilölliset voimavarat ja mahdollisen erityisen tuen tai apuvälineiden tarpeen. opiskelu- ja työllistymissuunnitelmassa kuvataan myös, jos opiskelija valitsee tutkinnon osia ja opintoja eri osaamisaloista ja tutkinnoista tai suunnittelee useamman kuin yhden tutkinnon suorittamista.

Opiskelija osallistuu oman opiskelunsa suunnitteluun, opintojen valintoihin, yksilölliseen opinnoissa etenemisen seurantaan ja oman oppimisensa arviointiin. Laadimme HOPS:n opintojen alkaessa ja tarkistamme ja arvioimme sitä opintojen kuluessa. Ryhmänohjaaja käy valmistuvan opiskelijan kanssa urasuunnittelua tukevan palautekeskustelun, jonka keskeiset asiat kirjataan HOPS:an, sen työllistymis- ja jatko-opintosuunnitelmaan.

HOPS on opintojen aikana päivittyvä opiskelijan työkalu, jonka ylläpitämisestä vastaa opiskelija itse ryhmänohjaajan tukemana. Kirjaamalla asiat HOPS:aan opiskelija tekee kehittymisensä näkyväksi.

^[3] L 630/98, muutoksineen

HOPS laaditaan Wilma-ohjelmaan ja se on opiskelijan, ryhmänohjaajan, opettajien, opinto-ohjaajan ja opiskeluhuoltoryhmän käytettävissä. Tuemme opiskelijaa suunnitelman laatimisessa. Opiskelija kirjaa ja päivittää tiedot HOPS:sta opiskelijatietohallintajärjestelmän HOPS-välilehdelle ryhmänohjaajan tukeamana. Ryhmänohjaaja ohjaa opiskelijaa seuraamaan opintojen etenemistä ja hakemaan ohjausta ja tukea opiskelu- ja urasuunnitteluun koko koulutuksen ajan.

Voit lukea opiskelijan HOPSista lisää OSAOn ohjauksen ja opiskeluhuollon suunnitelmasta, luvusta 2.8.1.

Henkilökohtaistamista koskeva asiakirja näyttötutkinnoissa

Näyttötutkintona suoritettavien tutkintojen henkilökohtaistamisesta ohjeistetaan ammatillista aikuiskoulutusta koskevan lainsäädännön perusteella Oulun seudun ammattiopiston asiakirjassa Näyttötutkintojen järjestäminen OSAOssa.

5 Opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen

Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on laadittu osaksi OSAOn ohjauksen ja opiskeluhuollon suunnitelmaa.

5.1 OPISKELIJOIDEN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET

Opiskelijan oikeusturvaa säätelevät perusoikeudet, laki ja asetus ammatillisesta koulutuksesta³³ hallintolaki³⁴ ja työturvallisuuslaki³⁵. Opiskelijan tulee lisäksi noudattaa ammattiopiston järjestyssääntöjä.

Opiskelijalla on oikeus

- turvalliseen opiskeluympäristöön ja asialliseen kohteluun oppimisympäristöissä
- saada opetussuunnitelman mukaista opetusta ja opinto-ohjausta sekä opiskeluhuollon palveluita
- saada opetussuunnitelman tavoitteita ja vaatimuksia keskeisiltä osilta vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi
- osallistua koulutuksen kehittämiseen
- opintososiaalisiin etuihin ja eräisiin muihin etuihin.

Opetus ammatillisessa peruskoulutuksessa on opiskelijalle maksutonta³⁶. Opetusministeriön asetuksella³⁷ eräiden oppilailta ja opiskelijoilta perittävien maksujen perusteista säädetään maksuista, joita koulutuksen ja tutkintojen järjestäjät voivat periä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain nojalla. Opiskelijoilta perittävistä maksuista OSAOssa päättää asetuksen sallimissa rajoissa yhtymähallitus.

- Päätoimisissa opinnoissa opiskelijoilla on oikeus maksuttomaan ateriaan niinä työpäivinä, joina opetussuunnitelma edellyttää opiskelijan läsnäoloa koulutuksen järjestäjän osoittamassa koulutuspaikassa.
- Päätoimisesti luonnonvara-alalla metsätalouden sekä maatilatalouden ja puutarhatalouden ammatilliseen perustutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevilla on oikeus jokaisena työpäivänä maksuttomaan ruokailuun, johon kuuluu päivittäisen kouluaterian lisäksi aamiainen ja päivällinen.
- Asuminen koulutuksen järjestäjän osoittamassa opiskelija-asuntolassa on opiskelijoille maksutonta.
- Opiskelijoille matkoista aiheutuviin kustannuksiin myönnettävästä tuesta ja opintotuesta päättää KELA.

³³ L 630/98 muutoksineen, A 811/98 muutoksineen.

³⁴ L 434/03

³⁵ L 738/02

³⁶ L 630/1998, muutoksineen

³⁷ A 1323/01

Opiskelijalla on velvollisuus³⁸ :

- osallistua opetukseen henkilökohtaisen opiskelu- ja työllistymissuunnitelmansa mukaisesti ja suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti
- suorittaa opintonsa enintään yhtä vuotta opintojen laajuudeksi määriteltyä aikaa pidemmässä ajassa (ammattillinen peruskoulutus)
- noudattaa järjestyssääntöjä.

5.2 YHTEISÖLLISYYTTÄ VAHVISTAVA TOIMINTA

Järjestämme ammattiopistossa ja sen yksiköissä opiskelijoiden ja henkilöstön yhteisöllisyyden lisäämiseksi erilaisia tapahtumia, tilaisuuksia, koulutuksia, toimintapäiviä sekä juhlia. Perinteisiä tapahtumia ovat mm. lukuvuoden avajaiset ja lukukausien päättäjaiset sekä urheilu- ja kulttuurikilpailut.

Jokaisella oppilaitoksella, jossa järjestetään ammatillista peruskoulutusta tai valmentavaa koulutusta³⁹, on opiskelijoista muodostuva opiskelijakunta. Opiskelijakunnan tehtävänä on edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa ja koulutyötä. Opiskelijakunta käyttää opiskelijoiden puhevaltaa koulutuksen kehittämisen sekä opintoihin ja muihin opiskelijoiden asemaan olennaisesti vaikuttavien päätösten tekemisen yhteydessä⁴⁰. Yksikkökohtaisten opiskelijakuntien edustajat muodostavat OSAOn opiskelijakuntien edustajiston, joka kokoontuu säännöllisesti. Opiskelijakuntien edustajisto nimeää opiskelijoiden edustajat koulutuskuntayhtymän toimielimiin. Kuulemme edustajistoa OSAOn toimintaa kehitettäessä.

Ammattiopistossa kannustamme opiskelijoita yhteisölliseen ja yhteiskunnalliseen toimintaan sekä koulutukseen ja yhteisten asioiden hoitamiseen ja annamme siihen mahdollisuuksia. Oulun seudun ammattiopistossa valitaan opiskelijajäsenet arviointitoimikuntaan ja oikeusturvatoimikuntaan. Yhteiseen toimintaan osallistuminen voidaan sisällyttää opiskelijan opintoihin esimerkiksi yhteisten tutkinnon osien osana tai vapaasti valittavina tutkinnon osina.

Ammattiopisto on jäsenenä Suomen ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto SAKU ry:ssä. Kannustamme sekä opiskelijoita että henkilökuntaa osallistumaan SAKU:n järjestämiin tapahtumiin ja kilpailuihin. Toimintaan osallistuttaessa edustetaan Oulun seudun ammattiopistoa. Käytäntöihin liittyen on laadittu erillinen SAKU-toiminnan ohje.

Tuemme yhteisöllisyyttä panostamalla ryhmänohjaukseen ja opiskelijoiden ryhmäyttämiseen, joiden kautta opiskelijoiden yhteisöllisyyden tunteen on mahdollista kasvaa. Yksikkökohtaiset opiskelijafoorumit tukevat tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä mahdollistavat opiskelijoiden osallistumista yhteisölliseen toimintaan ja avoimeen tiedon saantiin.

Yhteisöllisen opiskeluhoollon avulla tuemme opiskelijoiden ja oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta.

³⁸ L630/1998; § 34

³⁹ L 630/1998, muutoksineen

⁴⁰ L630/98, 36 § ja 41 §; L1269/13, 36 §

5.3 TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUS

Oulun seudun ammattiopistolle on laadittu Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sekä Asiallinen kohtelu opiskeluyhteisössä -ohje. Lue lisää OSAOn ohjauksen ja opiskeluhuollon suunnitelmasta sekä OSAOn www-sivulta.

5.4 TYÖPAIKALLA TAPAHTUVA OPPIMINEN JA TYÖTURVALLISUUS

Työpaikkojen ja OSAOn yhteistyöllä varmistetaan työssäoppimisen ja koulutuksen työelämävastaavuus, työturvallisuuden noudattaminen, laatu ja ajantasaisuus, jotta opiskelijat saavuttavat tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset. Työssäoppimista ohjaavat opettajat ja työpaikkaohjaajat huolehtivat siitä, että opiskelijat saavat riittävästi ohjausta, opetusta, palautetta ja arviointia koko työssäoppimajaksoon liittyen. OSAO huolehtii opettajien työelämäosaamisesta ja kouluttamisesta sekä työpaikkaohjaajien kouluttamisesta. Työssäoppimisen järjestäminen kuvataan toimintajärjestelmässä.

Koulutuksen järjestäjä tekee⁴¹ jokaisen **työnantajan kanssa sopimuksen**. Ohjaava opettaja vastaa työssäoppimisessa vaadittavien sopimusten laatimisesta ja merkitsee itsensä sopimuksen laatijaksi Intrassa olevan Työssäoppimisen järjestäminen -kuvauksen mukaisesti. Työnantajan ja koulutuksen järjestäjän väliseen sopimukseen Työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta ja ammattiosaamisen näytöistä kirjataan turvallisuuteen, tapaturmiin ja vahingonkorvauksiin liittyvät vastuut ja vakuutukset.

Ennen työssäoppimisen alkamista työpaikkaohjaaja, ohjaava opettaja ja opiskelija käyvät jakson tavoitekeskustelun ja laativat opiskelijan suunnitelman (Opiskelijan suunnitelma työssäoppimisesta ja ammattiosaamisen näytöistä). Samalla työpaikkaohjaaja ja työssäoppimista ohjaava opettaja varmistavat yhdessä, että opiskelijalla on edellytykset tehdä ko. työtä turvallisesti ja terveyttään vaarantamatta sekä ohjeita noudattaen. Oppilaitoksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä antaa opiskelijan terveydentilaa ja toimintakykyä koskevia ja tehtävien hoidon kannalta välttämättömiä tietoja työssäoppimisesta vastaaville henkilöille opiskelijan sekä työssäoppimispaikan henkilöstön ja asiakkaiden turvallisuuden varmistamiseksi⁴².

Ammattiopistoon sovelletaan työturvallisuuslain⁴³ mukaan työnantajaa koskevia säännöksiä silloin, kun työ tapahtuu oppilaitoksessa tai muutoin koulutuksen järjestäjän osoittamalla tavalla. Laki asettaa oppilaitoksen työnantajan asemaan, silloin kun opiskelija tekee työtä esim. harjoituksissa oppilaitoksen tiloissa. Tällöin opiskelijaa koskevat työntekijän velvollisuudet ja opettajaa sekä oppilaitosta työnantajan vastuut ja velvollisuudet.

⁴¹ L 630/1998, L 631/1998, A 811/1998, A 812/1998, sekä työturvallisuussäädökset

⁴² L 630/1998, 42 §

⁴³ L 738/2002; 4 §:n 1. mom 1 kohta

Työturvallisuuslaki⁴⁴ asettaa oppilaitoksen vuokratyöyhtiön kaltaiseen asemaan, silloin kun opiskelija suorittaa työssäoppimista yrityksessä. Tällöin **työssäoppimista ohjaavan opettajan vastuu** on varmistaa, että opiskelija saa riittävän perehdytyksen työpaikan työturvallisuuteen ja että hänellä on käytössään riittävät suojavälineet ja -vaatteet. Työssäoppimista säätelee myös **laki nuorista työntekijöistä**⁴⁵. Laista löytyy mm. alle 18-vuotiasta koskeva työaikalainsäädäntö.

Valtioneuvoston **asetuksesta nuorille työntekijöille erityisen haitallisista ja vaarallisista töistä**⁴⁶ on annettu esimerkkiluettelo töistä, joita koskevat poikkeusmääräykset, mm. velvollisuus tehdä ilmoitus työsuojeluviranomaiselle alaikäisen työtehtävistä. Opetuksen ja ohjauksen yhteydessä asetus velvoittaa meitä ohjaamaan ja perehdyttämään nuori työntekijä tarpeellisella tavalla ja tarpeellisessa laajuudessa seuraaviin asioihin:

- työpaikan olosuhteisiin, työn turvalliseen tekemiseen ja siihen mahdollisesti liittyviin terveysvaaroihin ja niiden torjuntaan;
- koneiden ja laitteiden sekä kemiallisten tuotteiden toimintatapaan ja niistä johtuviin työmenetelmiin;
- turvallisiin menettelytapoihin, joita on noudatettava tuotantotoiminnan aloituksessa ja lopetuksessa, koneiden puhdistuksessa, säädössä, huollossa ja korjauksessa sekä tuotantotoiminnan ennakoitavissa olevissa häiriötilanteissa samoin kuin koneiden ja laitteiden vioituessa; sekä
- käytettävien koneiden ja laitteiden sekä kemiallisten tuotteiden turvallisuusmääräyksiin samoin kuin työsuojelua koskevien säännösten mukaan työpaikalla noudatettaviin menettelytapoihin ja varotoimenpiteisiin sekä ensiapuhjeisiin.

Lisäksi ennen uuden työvaiheen aloittamista on varmistuttava, että nuori työntekijä on riittävästi perehtynyt kyseessä olevaan työhön ja siihen liittyviin vaaroihin sekä osaa noudattaa työturvallisuusohjeita. Työn kuluessa on lisäksi kiinnitettävä erityistä huomiota nuoren työntekijän ohjaukseen ja valvontaan. Nuori työntekijä on kunkin työvaiheen tai työmenetelmän omaksumisen ajaksi sijoitettava työskentelemään koneeseen ja ammattitaitoisen henkilön opastuksen ja silmälläpidon alaisena.

Työssäoppimisen aikana opiskelijat eivät yleensä ole työsuhteessa työnantajaan eikä heille makseta palkkaa työssäoppimisjaksojen aikana. Työssäoppimisjakson aikana opiskelijat ovat oikeutettuja saamaan opintotukea ja opintososiaalisia etuja niistä erikseen annettujen ohjeiden mukaan.

Työssäoppimisen toteuttaminen omassa yrityksessä on mahdollista, mikäli yritystoiminta on ammatti- maista ja työssäoppimisjakson tavoitteet voivat toteutua suunnitelman mukaisesti, kuten oppilaitos edellyttää kaikissa työssäoppimispaikoissa. Mikäli työssäoppimisjaksolla suoritetaan ammattiosaamisen näyttö, sen arviointiin tulee nimetä yrityksen ulkopuolinen edustaja. Mikäli työssäoppiminen toteutetaan ulkomailla, järjestämisessä otetaan huomioon myös paikalliset määräykset. Opiskelijan arvioinnista työssäoppimisjaksoilla sekä ammattiosaamisen näytöistä on määrätty tutkinnon perusteissa sekä tutkinto-kohtaisissa arviointisuunnitelmissa.

⁴⁴ L 738/2002; 3 §

⁴⁵ L 998/1993, muutoksineen

⁴⁶ A 475/2006, STM:n A 188/2012

Työssäoppimisjaksosta kerätään palautetta opiskelijoilta, työpaikkaohjaajilta ja opettajilta. Tutkinto- ja työelämätiimit osallistuvat työssäoppimisen kehittämiseen yhdessä kehittämisjaosten kanssa koulutusaloittain.

Oppisopimusopiskelijoiden osalta tarkempi ohjeistus on Oppisopimuskoulutuksen järjestäminen OSA-Ossa -asiakirjassa.

5.5 KURINPITOMENETTELY

Ohjaamme opiskelijoita ensisijaisesti kasvatuksellisin keinoin, keskusteluin ja neuvoin siten, että heillä on mahdollisuus saattaa opintonsa päätökseen. Mikäli järjestyssääntöihin liittyvissä asioissa kasvatukselliset keinot eivät auta tai riitä, käytämme ammatillista koulutusta koskeviin säännöksiin sisältyvä kurinpitomenettelyä.

Kurinpitotoimia⁴⁷ ovat

- määrääminen poistumaan opetustilasta tai oppilaitoksen alueelta
- poistaminen opetustilasta tai oppilaitoksen alueelta
- opiskeluun osallistumisen epääminen enintään kolmen työpäivän ajaksi
- kirjallinen varoitus
- erottaminen oppilaitoksesta enintään yhdeksi vuodeksi tai
- erottaminen opiskelija-asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi.

Toimintatavat työrauhan ylläpitämisestä, kurinpitomenettelystä ja opiskeluoikeuden peruuttamisesta on kuvattu tämän asiakirjan liitteessä 2. Oppisopimusopiskelijoiden osalta tarkempi ohjeistus on Oppisopimuskoulutuksen järjestäminen OSAOssa -asiakirjassa.

5.6 OIKEUSTURVATOIMIKUNTA

Oikeusturvatoimikunta toimii lain ammatillisesta koulutuksesta annetun lain⁴⁸ ja ammatillisen aikuiskoulutuksen lain⁴⁹ tarkoittamana koulutuksen järjestäjän asettamana monijäsenisenä toimielimenä.

Toimikunnan asettaa yhtymähallitus ja siihen kuuluu ainakin koulutuksen järjestäjän, opiskelijahuollon, opettajien, työelämän ja opiskelijoiden edustus. Toimikunnan puheenjohtaja kutsuu opiskelijan työssäoppimispaikan edustajan kokoukseen opiskeluoikeuden peruuttamista ja palauttamista koskevassa asiassa, mikäli opiskelija on työssäoppimisjaksolla. Yhtymähallitus nimeää toimielimen puheenjohtajan ja muut jäsenet enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Oikeusturvatoimikunnan tehtävät on määrätty laissa 951/2011, jonka mukaisesti toimikunta päättää:

- opiskeluoikeuden peruuttamisesta

⁴⁷ L 630/98

⁴⁸ L 630/1998; muutos L 951/2011 § 35 a

⁴⁹ L 631/1998; muutos L 952/2011 § 11

- opiskeluoikeuden palauttamisesta
- opiskelijan määräaikaisesta erottamisesta
- asuntolasta erottamisesta
- opiskeluoikeuden pidättämisestä

Kokousmenettelyn osalta noudatetaan yhtymäkokouksen hyväksymän kuntayhtymän hallintosäännön määräyksiä.

6 Työelämäläheisyyden aktiivinen vahvistaminen

Ammatillisessa koulutuksessa tulee ottaa erityisesti huomioon työelämän tarpeet ja olla tiiviissä yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa. Osekk on strategiassaan sitoutunut työelämäläheisyyden aktiiviseen vahvistamiseen. Uusittujen opetussuunnitelmien osaamisperusteisuus tukee tätä tavoitetta kohti työelämän toiminnan pohjalta tapahtuvaan ammatillisen opiskelun jäsentämistä. Työ- ja elinkeinoelämän lisäksi Osekin jäsenkunnat, aluehallintoviranomaiset, Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä Opetushallitus ovat tärkeitä sidosryhmiä, samoin kuin elinkeinoelämän erilaiset järjestöt.

6.1 SIDOSRYHMÄYHTEISTYÖ

Osaamisen hankkiminen ja osaamisen laadunvarmistaminen tapahtuvat parhaalla tavalla läheisessä yhteistyössä työelämän kanssa ja ovat pedagogisen toiminnan lähtökohtia. Osekk ja ammattiopisto ovat aktiivisesti mukana alueellisessa yhteistyössä työelämän kanssa, jotta ammatillinen koulutus voi tuottaa ammattitaitoista työvoimaa. Vastavuoroisesti työnantajat tarjoavat opiskelijoille työssäoppimispaikkoja.

Yhteistyö antaa meille mahdollisuuden kehittää opiskelijoiden ammatillista osaamista, jolloin myös työpaikkojen, yritysten ja oppilaitosten osaaminen kehittyy. Työssäoppiminen on tärkeä osa tätä yhteistyötä. Työssäoppimista ohjaavat opettajat ja työpaikkojen henkilöstö, etenkin työpaikkaohjaajat, muodostavat yhteistyöverkoston, jonka avulla eri alojen koulutusta kehitetään. Opettajien ammattitaito pysyy ajantasaisena ja samalla työssäoppimista ohjaavat opettajat voivat keskustella työpaikan henkilöstön täydennyskoulutustarpeista.

Jokaisen OSAOn työntekijän tehtävänä on toimia työelämäläheisyyden vahvistajana. Sen lisäksi OSA-Ossa on nimetty kaikille tutkinnoille työelämätiimit, joiden tehtäväalueeseen voi kuulua perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintoja. Työelämätiimit ovat OSAOn opetustoiminnan kehittämiselimiä, joissa on myös sidosryhmien edustus. Työelämätiimien tehtävinä on toimia kehittämistyön asiantuntijaeliminä oppilaitoksen ja työpaikkojen yhteistyössä, kehittää alojen opetusta ja opetussuunnitelmia sekä näyttötutkintojen järjestämissuunnitelmia.

Työelämäkumppanuusjaos edistää Osekin strategista tavoitetta työelämäläheisyyden aktiivisesta vahvistamisesta, ja se luo mahdollisuuksia yksiköille työelämäkumppanuuksien käytännön toteuttamiseen. Jaoksen tehtävänä on yleisesti työelämäkumppanuuksiin liittyvien toimintatapojen kehittäminen. Sen tavoitteena on määritellä työelämäkumppanuuksiin liittyvät tasot ja kehittää niihin liittyviä toimintatapoja. Jaos on kuvannut Osekin oppimiseen liittyvän kumppanuuksien nykytilan ja asettaa vähimmäistasot sekä vastuumäärittelyn eri toimijatasoille. Jaos edistää ja kehittää työelämältä kerättävän palautteen keräämistä ja tekee esityksiä kumppanuuksien kehittämiseen liittyvien tapahtumien järjestämiseksi sekä toimintaa parantavien resurssien varmistamiseksi. Hyviä käytäntöjä levitetään ja henkilöstön työelämäkumppanuusosaamista lisätään.

Yksiköt määrittelevät omat työelämäläheisyyden vahvistamisen toimintatapansa omissa käyttösuunnitelmissaan, jotta strategiset tavoitteet toteutuvat. Tämä tarkoittaa työssäoppimisen näyttöjen lisäämistä työpaikoilla ja esimerkiksi kummiyritystoiminnan aktiivista kehittämistä.

Vahva sidosryhmäyhteistyö vahvistaa työelämäläheisyyttä monin tavoin. OSAO tekee laajaa yhteistyötä perusopetuksen kanssa. Työmuotoina ovat mm. opiskelumahdollisuuksista tiedottaminen ja markkinointi, nivelvaiheen ohjausyhteistyö ja peruskoululaisten tutustumisjaksot ammatilliseen koulutukseen. Ammatilukiotoiminnassa vakiintuneita yhteistyökumppaneita opintojen molemminpuolisessa tarjoamisessa ovat Oulun lukiotoimi sekä muiden sijaintikuntien lukiot. Toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja erityisammattioppilaitosten kanssa on vakiintuneita yhteistyösuhteita erilaisissa opetuksen kehittämishankkeissa. Ammattikorkeakouluyhteistyössä tärkein toimija on Oulun ammattikorkeakoulu Oy. Yhteistyötä tehdään myös muiden ammattikorkeakoulujen sekä yliopistojen kanssa.

6.2 TYÖSSÄOPPIMISEN TOTEUTTAMINEN

Ammattiopisto sopii kirjallisesti työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä järjestettävästä koulutuksesta työnantajan kanssa. Sopimuksen tekemisen edellytyksenä on, että koulutustyöpaikalla on käytävissä tutkinnon perusteiden mukaisen koulutuksen ja ammattiosaamisen näyttöjen järjestämisen kannalta riittävästi tuotanto- ja palvelutoimintaa, tarpeelliset työvälineet sekä ammattitaidoltaan, koulutukseltaan ja työkokemukseltaan pätevää henkilökuntaa, josta voidaan nimetä opiskelijan vastuullinen työpaikkaohjaaja.⁵⁰

Työssäoppiminen on työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä muutoin kuin oppisopimuskoulutuksena toteutettavaa tavoitteellista ja ohjattua koulutusta. Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavan ammatillisen perustutkinnon tulee sisältää osaamisen hankkimista työssäoppimisen kautta vähintään 30 osaamispistettä, OSAOssa vähintään 40 osaamispistettä.

Työpaikkojen ja OSAOn yhteistyöllä varmistetaan työssäoppimisen ja muun ammatillisen koulutuksen työelämävastaavuus, laatu ja ajantasaisuus, jotta opiskelijat saavuttavat tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimukset. Työssäoppimista ohjaavat opettajat ja työpaikkaohjaajat huolehtivat siitä, että opiskelijat saavat riittävästi ohjausta, opetusta, palautetta ja arviointia koko työssäoppimisjaksoon liittyen.

Työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisen prosessikuvaus on kuvattu toimintajärjestelmässä. Opetuksen ja työssäoppimisen työturvallisuusasioista voit lukea luvusta 5.4.

⁵⁰ L 630/1998, muutoksineen

7 **Motivoitunut ja osaamistaan kehittävä henkilöstö**

Lukuvuoden suunnittelun, käyttösuunnitelman (KS) ja toimintamme jatkuvan parantamisen pohjatietoina käytämme opiskelijakyselyjen tuloksia, edellisen vuoden toteumatietoja sekä toteutettuja arviointeja, auditointeja tai muuta tiedonkeruuta sekä Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman linjauksia ja Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen ohjeistuksia. Suunnittelun yhteydessä otamme käyttöön myös hanketoiminnassa kehitettyjä hyviä käytäntöjä tarpeen ja tilanteiden mukaan. Tavoitteemme on, että hanketoiminnassa kehitetty hyvä otetaan käyttöön vakiintuneena toimintatapana.

Opetuksen suunnittelu, toteutus ja palautteen kerääminen

Opetusta suunnitellaan toimintajärjestelmässä kuvatun mukaisesti. Suunnittelusta vastaavat kyseisen tutkinnon osan opettaja/opettajat. Erityistä huomiota kiinnitetään opiskelijoiden osallistamiseen opintojen suunnittelussa. Opetuksessa ja sen suunnittelussa käytetään kunkin perustutkinnon perusteita ja tutkintokohtaista osaa sekä yhteisten tutkinnon osien ja vapaasti valittavien tutkinnon osien toteutus- ja arviointisuunnitelmia. Keräämme opiskelijoilta palautetta sovituilta osaamisjaksolta jaksopalautelomakkeella tai sähköisesti. Hyödynnämme satuja palautteita mm. henkilöstön kehityskeskusteluissa ja opetusta kehitettäessä. Opiskelijoille esitellään saatuja palautteita ja muiden kyselyiden tuloksia tarkoituksenmukaisilla tavoilla.

Uusien tutkinnon osien suunnittelu

Alakohtainen tutkintotiimi vastaa uusien tutkinnon osien suunnittelusta opetussuunnitelmaprosessin mukaisesti. Tässä työssä huomioidaan työelämätiimin esille tuomia työelämätarpeita. Suunnittelutyötä tehdään kehittämisjaosten ohjaamana ja opetussuunnitelmakoordinaattori tarkistaa ja esittelee suunnitelmat ennen arviointitoimikunnan käsittelyä. Arviointitoimikunnan kokouksissa kuullaan alan tutkintotiimin edustajan esitys alan suunnitelmista. Kuntayhtymäjohtaja-rehtori hyväksyy toteutus- ja arviointisuunnitelmat käyttöön.

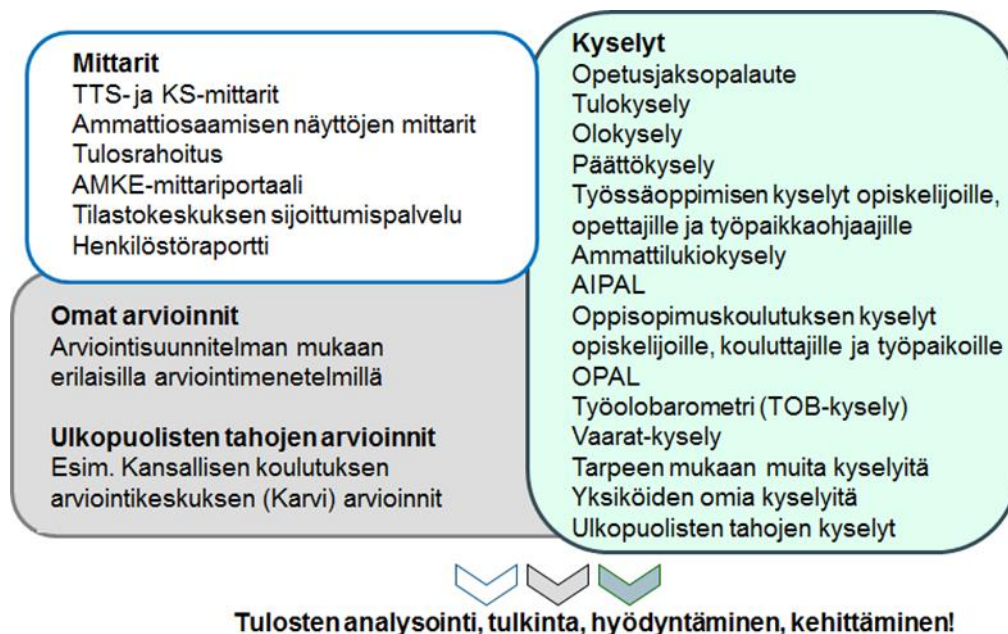
Henkilöstön kehittämissuunnitelma

Määritellään vuosittain päivitettävässä Oulun seudun koulutuskuntayhtymän Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma -asiakirjassa.

8 Uudistumiskykyinen koulutuksenjärjestäjä

Kuntayhtymässä arvioimme omaa toimintaamme vuosittain päivitettävän arviointisuunnitelman mukaisesti. Suunnitelma sisältää arviointikohteet, arviointimenetelmät, aikataulun ja vastuut. Arvioinnissa käytetään erilaisia menetelmiä kuten itsearviointia, ulkoisia arviointeja, sisäistä auditointia, vertaisarviointia, mittareita ja erilaisia kyselyitä opiskelijoille sekä henkilöstölle. Palautteen keräämisestä, analysoinnista ja parantamisesitysten esittämisestä päätöksentekoa varten vastaavat omien vastuualueidensa osalta kehittämiskaupat. Toiminnan jatkokehittäminen viedään osaksi vuosisuunnittelua.

Palautejärjestelmämme avulla saamme tietoa antamamme koulutuksen ja muun toimintamme tuloksellisuudesta. Saatuja tuloksia hyödynnetään toimintamme kehittämisessä. Kyselyt, mittarit ja arvioinnit ovat palautejärjestelmän keskeiset elementit.

Kuva 3. Osekki palautejärjestelmä

Intrassa kuvataan tarkemmin kyselyiden, mittareiden ja arviointien hyödyntäminen. Toimintaa arvioidaan tilinpäätöksen yhteydessä ja palaute- ja muutosten kautta toiminnan jatkokehittäminen viedään osaksi vuosisuunnittelua. Toiminnasta ja sen kehittämisestä tiedotetaan samoin kuin koko vuosisuunnittelu- ja arviointijärjestelmästä opiston www-sivuilla ja intrassa.

Osekki tekee aktiivista alueellisista ennakoituvuudesta yhdessä maakuntaliiton, ELY-keskuksen, yrittäjäjärjestöjen ja alueen koulutuksen järjestäjien kanssa.

Osekkin ennakkoinnin tärkeimpänä tavoitteena on, että ammattiopiston koulutustarjonnan rakenne ja määrä vastaavat työ- ja elinkeinoelämän tarpeita. Tämä vaatii Osekkiä jatkuvaa ennakoituvuutta, kehittämistä sekä työelämäyhteistyön ja -vastaavuuden lisäämistä. Näillä toimilla vaikutetaan koulutustarjontaan ja -sisältöihin. Muutokset vaikuttavat myös koulutuksen ja opetuksen toteuttamismuotoihin.

Käsitteitä

Ammatillinen perustutkinto

Ammatilliseen perustutkinto on ammatillisena peruskoulutuksena tai ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuna näyttötutkintona koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman mukaan suoritettavaa koulutusta. Ammatillisen perustutkinnon suorittaneella on laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin sekä erikoistuneempi osaaminen ja työelämän edellyttämä ammattitaito vähintään yhdellä osa-alueella.. Ammatillisen perustutkinnon laajuus on 180 osaamispistettä. Ammatillisessa peruskoulutuksessa vuoden aikana keskimäärin saavutettu osaaminen vastaa 60:tä osaamispistettä. Ammatillinen peruskoulutus on järjestettävä siten, että opiskelija voi suorittaa tutkinnon tai koulutuksen sen laajuutta vastaavassa ajassa.

Ammattiala

Osaamisalan sisällä eriytyviä ammattipiintoja (kasi- ja taideteollisuusalan perustutkinnossa).

Ammattilukio

Oulun seudun ammattiopiston yksiköt tarjoavat kaikille opiskelijoilleen mahdollisuuden opiskella lukio-opintoja. Niitä voidaan sisällyttää ammatillisen perustutkinnon opintoihin.

Ammattiosaamisen näyttö

Ammatilliseen perustutkintoon sisällytetyt ammattiosaamisen näytöt ovat arviointimenetelmä, joita toteutetaan yleensä työssäoppimisjaksojen aikana. Ammattiosaamisen näytöllä arvioidaan mahdollisimman laajasti ammattitaitovaatimuksissa määritelty osaaminen, mutta vähintään se, mitä tutkinnon perusteissa on määrätty. Ammattiosaamisen näyttö on ammatillisten tutkinnon osien keskeisin ammattitaidon arviointimenetelmä.

Arviointi

Tukee opiskelijan myönteisen minäkuvan kehittymistä ja kasvua ammatti-ihmisenä, ohjaa ja kannustaa opiskelijaa myönteisesti omien tavoitteiden saavuttamiseen ja kehittää hänen itsearviointitaitojaan. Arvioinnin tulee tuottaa tietoa opiskelijan osaamisesta opettajille, työnantajille ja jatko-opintoihin pyrkimistä varten. Oppimista arvioidaan koko koulutuksen ja opiskelun ajan antamalla opiskelijalle suullista ja kirjallista palautetta opintojen etenemisestä. Osaamisen arviointiin perustuen opiskelijalle annetaan todistukseen tulevat arvosanat.

Arviointimenetelmä

Erilaisia oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytettäviä menetelmiä voivat olla esim. ammattiosaamisen näytöt, kokeet, työnäytteet ja portfolioit.

Arviointitoimielin

Ammattiosaamisen näyttöjen suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaava toimielin, joka hyväksyy koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman osana olevat suunnitelmat ammattiosaamisen näyttöjen toteuttamisesta ja arvioinnista, valvoo näyttötoimintaa sekä päättää ammattiosaamisen näyttöjen arvioijista. Lisäksi toimielin käsittelee opiskelijan arviointia koskevat oikaisuvaatimukset. (Laki 601/2005 25 a §.)

Arvosana

Arvioinnin määrätymisperusteet on kuvattu tutkinnon toteutus- ja arviointisuunnitelmissa. Arvosana ei ole tutkinnon osan osa-alueiden aritmeettinen keskiarvo.

Erityisopetus

Opetusta, jota annetaan erityistä tukea tarvitsevalle opiskelijalle. Opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) tilastokeskuksen luokittelun mukaisin kriteerein. Se voi olla esimerkiksi opiskelua pienryhmissä, yksilöllistä oppimisen ohjaamista, koulunkäyntiavustajan läsnäoloa, apuvälineiden käyttämistä jne.

Etenemisehto

Toteutus- ja arviointisuunnitelmassa määritelty osaaminen tai suoritettavat opinnot, jotka vaaditaan ennen kuin opiskelija voi osallistua tietyn tutkinnon osan opintoihin (myös työssäoppimiseen).

HOJKS

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, joka laaditaan jokaiselle erityistä tukea tarvitsevalle opiskelijalle.

HOPS

Henkilökohtainen opiskelu- ja työllistymissuunnitelma, joka perustuu opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin, valintoihin, yksilölliseen opinnoissa etenemiseen ja oman oppimisen arviointiin. HOPS laaditaan jokaiselle opiskelijalle ja se tallennetaan Wilmaan.

Itsearviointi

Opiskelijan oman oppimisen ja osaamisen kriteeriperustaista arviointia.

Kaksoistutkinto

Opiskelija suorittaa ammatillisen perustutkinnon ja ylioppilastutkinnon.

Kolmoistutkinto

Opiskelija suorittaa ammatillisen perustutkinnon, lukion oppimäärän ja ylioppilastutkinnon.

Kotikansainvälistyminen

Tarkoittaa oppimisympäristön, mm. työssäoppimispaikkojen, kansainvälistymismahdollisuuksien hyödyntämistä.

Koulutuksen järjestäjä

Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) koulutusorganisaatiolle antama lainsäädäntöön perustuva asema, jonka nojalla silla on lupa koulutuksen järjestämiseen.

Koulutusala

Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) luokitukseen perustuva valtakunnallinen koulutuksen luokittelu (esim. tekniikka ja liikenne).

Lähiopetus

Pääosa ammatillisen peruskoulutuksen sekä valmentavan koulutuksen opetuksesta tapahtuu lähiopetuksena oppilaitoksen opetus- ja työtiloissa tai muissa työympäristöissä sekä työssäoppimispaikoissa. Opiskelijat voivat tehdä erilaisia oppimistehtäviä ja projektitöitä myös yksilöllisesti tai ryhmissä etäopiskeluna (ks. monimuoto-opetus). Lähiopetuksen määrä ja sisältö voivat olla opiskelijalle yksilöllisiä ja ne perustuvat tutkinnon perusteissa määriteltyihin tutkinnon osan tavoitteisiin ja arviointikriteereihin sekä henkilökohtaiseen opiskelu- ja työllistymissuunnitelmaan.

Monimuoto-opetus

Monimuoto-opetuksen toteutuksessa käytetään useampia opetus- ja oppimismuotoja. Opetus sisältää lähi-, etä- ja/tai verkko-opetusta. Opiskelu voi tapahtua oppilaitoksen tiloissa tai tehtävän laadun mukaan muualla.

Mukautetut tavoitteet

L 630/98 20 § (Erytisopetus) perusteella opiskelijalle laaditut opiskelutavoitteet.

Näyttötutkinto

Ammatillinen perustutkinto, ammattitutkinto tai erikoisammattitutkinto suoritetaan osoittamalla tutkinnon perusteiden mukainen osaaminen tutkintotilaisuuksissa käytännön työ- ja palvelutehtävissä.

Oikeusturvatoimikunta

Koulutuksen järjestäjän nimeämä monijäseninen toimielin, joka päättää mm. opiskeluoikeuden peruuttamisesta ja palauttamisesta sekä opiskelijan erottamisesta oppilaitoksesta ja opiskelija-asuntolasta.

Opetussuunnitelma (OPS)

Perustuu lainsäädäntöön sekä Opetushallituksen (OPH) antamiin ammatillisten perustutkintojen valtakunnallisiin perusteisiin. Opetussuunnitelma sisältää koulutuksen järjestäjäkohtaisen yhteisen osan, tutkintokohtaiset osat, yhteiset tutkinnon osat (YTO) ja vapaasti valittavat tutkinnon osat.

Osaamisjaksosuunnitelma

Osaamisjaksosta tai tutkinnon osasta laaditaan opetuksen ja ohjauksen suunnitelma osaamisjaksosuunnitelmalomakkeelle ja osaamisjaksosta kerätään suunnitellusti palautetta.

Opinto-ohjaus

Opinto-ohjaus on opiskelijoille suunnattua ohjaus-, tiedotus- ja neuvontapalvelua. Opinto-ohjaus on opiskelijan opiskelun, kasvun ja kehityksen sekä uranvalinnan ohjaamista.

Oppimisen arviointi

Oppimisen arvioinnin tavoite on, että opiskelija tietää, mitä hän osaa ja mitä hänen on vielä opittava. Oppimisen arviointia annetaan koko opiskelun ajan antamalla opiskelijalle suullista ja/tai kirjallista palautetta oppimisen etenemisestä.

Oppimisen arvioinnin seurantakohteet

Tutkinnon osittain kuvatut ja ammattitaitovaatimuksiin/osaamistavoitteisiin perustuvat kuvaukset tutkinnon osan oppimisen kohteista, joiden avulla opiskelija ja opettaja voivat seurata opiskelijan oppimisen edistymistä.

Oppisopimuskoulutus

Työvaltainen opiskelumuoto, jossa suurin osa ammattitaidosta hankitaan työpaikalla. Koulutusta täydennetään tietopuolisilla opinnoilla yleensä jossakin oppilaitoksessa. Oppisopimuskoulutus johtaa samoihin ammatillisiin tutkintoihin kuin oppilaitoksissa järjestettävä koulutus.

Osaamisala

Tutkinto voi jakaantua kahteen tai useampaan osaamisalaan, jotka muodostuvat yhdestä tai useammasta pakollisesta ja valinnaisesta tutkinnon osasta. Osaamisala oli aikaisemmin koulutusohjelma.

Osaamisen arviointi

Opiskelijalle annetaan todistukseen tulevat arvosanat osaamisen arviointiin perustuen. Osaamisen arvioinnin arviointikriteerit ovat tutkinnon perusteissa, ja niiltä osin, kun opiskeluun liittyy koulutuksen järjestäjän suunnittelemaa tutkinnon osia, arviointikriteerit ovat kyseisissä suunnitelmissa.

Osaamisen tunnistaminen

Opiskelijan osaaminen ja sen taso selvitetään opiskelijan vahvuuksien tunnistamiseksi ja aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen määrittelemiseksi.

Osaamisen tunnustaminen

Mikäli opiskelijan osaamisen tunnistamisessa on jollekin tutkinnon osalle asetetut tavoitteet tai osa tavoitteista saavutettu, se osaaminen tunnustetaan. Osaamisen tunnustaminen kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelu- ja työllistymissuunnitelmaan/opintokorttiin.

Osa-alue

Tutkinnon osaa pienempi osa, pääasiassa yhteisissä tutkinnon osissa. (tutkinnon osa: Viestintä ja vuorovaikutusosaaminen, osa-alueet; Äidinkieli, Toinen kotimainen kieli, jne.)

OSAO

Oulun seudun ammattiopisto (koulutustoimija)

Osekk

Oulun seudun koulutuskuntayhtymä (koulutuksen järjestäjä)

Perustutkinto

Perustutkinto voidaan suorittaa ammatillisena peruskoulutuksena tai näyttötutkintona. Tutkinto muodostuu ammatillisista tutkinnon osista, yhteisistä tutkinnon osista sekä vapaasti valittavista tutkinnon osista.

Ryhmänohjaaja

Opiskelijaryhmälle nimetty ohjaava opettaja.

Tutkintokohtaiset terveydentilan ja toimintakyvyn vaatimukset

Lainsäädännöllä pyritään parantamaan yksittäisen opiskelijan sekä opiskelu- ja työyhteisön turvallisuutta niillä aloilla, joihin sisältyy alaikäisten turvallisuutta, potilas- ja asiakasturvallisuutta ja liikenteen turvallisuutta. Lainsäädännöllä määrätään opiskeluoikeuden peruuttamisesta ja palauttamisesta, opiskelijaksi ottamisen esteistä sekä huumausainetestauksesta ja kurinpidosta.

Tutkintonimike

Tutkintonimike on perustutkinto- tai osaamisalakohtainen ammattinimike. Tutkintonimikkeet on suojattu lainsäädännöllä.

Tutkintotiimi

OSAOlle on nimetty tutkintotiimejä, joiden tehtäväalue kattaa joko yhden tai useamman ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon ja erityisammattitutkinnon. Tutkintotiimit kehittävät opetuksen sisältöjä.

Tutkinnon osa

Perustutkinnon opintojen osa, joko ammatillinen, yhteinen tai vapaasti valittava kokonaisuus. Ammatilliset tutkinnon osat on muodostettu ammattialan kuvauksessa esitettyjen työelämän toimintakokonaisuuksien pohjalta. Tutkinnon osassa on määritetty opetussuunnitelman perusteissa nimi, laajuus, ammattitaitovaatimukset, arviointikriteerit kolmelle eri osaamisen tasolle (T1, H2, K3) sekä arvioinnin kohteet.

Työelämätiimi

Oulun seudun ammattiopistolle on nimetty työelämätiimit, joiden tehtäväalue kattaa joko yhden tai useamman ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon ja erityisammattitutkinnon tiimistä riippuen. Työelämätiimeissä on työ- ja elinkeinoelämän sekä ammattiopiston edustus.

Työssäoppiminen

Työssäoppiminen on työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä muutoin kuin oppisopimuskoulutuksena toteutettavaa tavoitteellista ja ohjattua koulutusta.

Verkko-opetus

Opetusta, jossa hyödynnetään verkkopohjaisia, avoimia oppimisympäristöjä. Verkko-opetus voi varsinaisen verkko-oppimisympäristössä työskentelyn lisäksi sisältää lähiopetusta, projektitöitä tai esimerkiksi työssäoppimista muissa oppimisympäristöissä.

Liitteet

LIITE 1 YKSIKÖN KESTÄVÄN KEHITYKSEN OHJELMAAN LIITTYVÄT SUUNNITELMAT JA ASIAKIRJAT (LAKISÄÄTEISET VAATIMUKSET)

1. työn haitta- ja vaaratekijöiden selvittäminen ja riskien arviointi: Osekk turvallisuustyön ohjeet
2. oppimisympäristön turvallisuuden ja terveellisyyden sekä opiskelijoiden hyvinvoinnin tekijöiden kartoittaminen; Osekk turvallisuustyön ohjeet, Opetussuunnitelman yhteinen osa; Ohjauksen ja opiskeluhuollon suunnitelma
3. pelastussuunnitelman kartoitus ja pelastussuunnitelma; Osekk turvallisuustyön ohjeet
4. selvitys työpaikan tasa-arvotilanteesta ja tasa-arvosuunnitelma; Osekk: Tasa-arvotyö Osekkissa, Opetussuunnitelman yhteinen osa/ Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
5. työsuojelun toimintaohjelma; Osekk turvallisuustyön ohjeet
6. työterveyshuollon toimintasuunnitelma; Osekk/OSAO
7. suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä; Osekk turvallisuustyön ohjeet, Opetussuunnitelman yhteinen osa, Ohjauksen ja opiskeluhuollon suunnitelma
8. opiskelijahuollon toteutuksen suunnitelma; Opetussuunnitelman yhteinen osa
9. kriisisuunnitelma; Osekk turvallisuustyön ohjeet
10. henkilöstön kehittämissuunnitelma; Opetussuunnitelman yhteinen osa; Henkilöstö- ja koulutus-suunnitelma 2014
11. järjestyssäännöt; OSAO järjestyssäännöt
12. ennaltaehkäisevät toimintaohjeet tupakoinnista ja päihteiden käytöstä; Opetussuunnitelman yhteinen osa Ohjauksen ja opiskeluhuollon suunnitelma
13. yksikkökohtaiset jätehuoltosuunnitelmat
14. yksikkökohtaiset kestävän kehityksen kartoitukset

LIITE 2 TOIMINTATAVAT TYÖRAUHAN YLLÄPITÄMISESTÄ, KURINPITOMENETTELYSTÄ JA OPISKELUOIKEUDEN PERUUTTAMISESTA

Ohjaamme opiskelijoita ensisijaisesti kasvatuksellisin keinoin, keskusteluin ja neuvoin siten, että heillä on mahdollisuus saattaa opintonsa päätökseen. Mikäli järjestyssääntöihin liittyvissä asioissa kasvatukselliset keinot eivät auta tai riitä, käytämme ammatillista koulutusta koskeviin säännöksiin sisältyvä kurinpitomenettelyä.

Kurinpitotoimia⁵¹ ovat

- määrääminen poistumaan opetustilasta tai oppilaitoksen alueelta
- poistaminen opetustilasta tai oppilaitoksen alueelta
- opiskeluun osallistumisen epääminen enintään kolmen työpäivän ajaksi
- kirjallinen varoitus
- erottaminen oppilaitoksesta enintään yhdeksi vuodeksi tai
- erottaminen opiskelija-asuntolasta määrääjäksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi.

Kurinpitoa koskevat lomakkeet löydät INTRasta/Wilmasta.

1 TOIMINTATAVAT KURINPITOMENETTELYSSÄ

Opettaja tai yksikönjohtaja/opintopäällikkö/koulutuspäällikkö/aikuiskoulutuspäällikkö (jatkossa yksikön johto) voi määrätä häiritsevän, vakivaltaisesti tai uhkaavasti käyttäytyvän tai toisen henkeä tai terveyttä vaarantavan opiskelijan poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi opetustilasta tai oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta. Jos opiskelija ei noudata edellä mainittua poistumismääräystä, on yksikön johdon edustajalla ja opettajalla joko yhdessä tai erikseen oikeus poistaa opiskelija oppilaitoksen tiloista tai sen järjestämästä tilaisuudesta.

Yksikönjohtaja voi evätä opiskelijan osallistumisen opetukseen enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisten opiskelijoiden tai henkilökunnan turvallisuus kärsii tai opetus vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi. Jos poistettava opiskelija koettaa välttää poistamisen tekemällä vastarintaa, yksikön johdon edustajalla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia opiskelijan poistamiseksi tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen tai tekee ilmoituksen hätänumeroon.

Huumausainetestiä koskeva todistus vaaditaan, jos on perusteltua aihetta epäillä, että opiskelija on huumausaineiden vaikutuksen alaisena opintoihin kuuluvissa käytännön tehtävissä tai työssäoppimisessa tai että opiskelijalla on riippuvuus huumeista ja hän toimii tehtävissä, jotka erityistä tarkkuutta, luotettavuutta, itsenäistä harkintakykyä tai hyvää reagointikykyä ja jossa huumeiden vaikutuksen alaisena tai huumeista riippuvaisena toimiminen vaarantaa henkeä tai terveyttä, liikenteen turvallisuutta, salassapitosäännöksiin suojattujen tietojen suojausta tai eheyttä tai lisää huumausaineiden laittoman kaupan ja leviämisen riskiä. Oppilaitoksella on velvollisuus ilmoittaa huoltajalle, jos opiskelijalta vaaditaan todistus

⁵¹ L 630/98

huumausainetestistä. (ks. Ohje opiskelijoiden päihteiden käytön ehkäisemiseksi ja päihdeongelmiin puuttumiseksi Oulun seudun ammattiopistossa)

Oppilaitoksella tarkoitetaan ammattiopiston kaikkien yksiköiden alueita sekä opiskeluun välittömästi liittyviä oppimisympäristöjä. Ammattiopiston alueeksi katsotaan oppilaitoksen/yksikön tontti ja sillä olevat rakennukset, sekä kaikki ne alueet, joilla opiskelijat opiskelevat opetussuunnitelmien mukaisesti. Myös asuntolat ovat osa oppilaitosta.

Opetussuunnitelman mukaisia ja opiskeluun välittömästi liittyviä oppimisympäristöjä ja tilanteita ovat mm. ammattiopiston järjestämät opiskeluaikana ja opiskeluajan ulkopuolella pidettävät tilaisuudet, opiskelijoiden ammattiopiston tiloissa järjestämät tilaisuudet ja tilaisuudet, joissa opiskelijat edustavat oppilaitosta.

Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita ja oikeus tarkastaa opiskelijan tavarat⁵²

Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista **esineitä tai aineita**, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussa pidolle ei ole hyväksyttävää syytä.⁵³

Opettaja tai yksikön johdon edustaja voi tarkastaa tai ottaa pois kielletyn esineen tai aineen. Ensisijaisena keinona käytetään ohjauskeskustelua. Pois ottaminen, tarkastaminen ja voimakeinojen käyttö ovat aina viimesijaisia ja poikkeuksellisia keinoja puuttua opiskelijoiden ei-toivottuun käyttäytymiseen ja turvallisuuden vaarantamiseen.

Haltuun ottamisen ja tarkastamisen yleiset periaatteet⁵⁴

Tarkastusoikeus koskee opiskelijan mukana olevia tavaroita, opiskelijan hallinnassa olevia oppilaitoksen säilytystiloja ja päällisin puolin hänen vaatteitaan, **jos on ilmeistä, että opiskelijan hallussa on tällaisia esineitä tai aineita ja opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta** tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.

Opiskelijalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy.

Tarkastajan tulee olla opiskelijan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. Opiskelijan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla.

Haltuun otettujen esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen⁵⁵

⁵² L 630/98 § 35d, e

⁵³ L 630/1998 § 28

⁵⁴ L 630/98 § 35f

⁵⁵ L 630/98 § 35g

Opiskelijalta haltuun otetut esineet tai aineet luovutetaan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tai, jos opiskelija on täysi-ikäinen, hänelle itselleen. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa suoraan poliisille tai muulle laissa säädetyille viranomaiselle, jos opiskelijalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.

Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti. Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Opiskelijalle itselleen luovutettavat esineet ja aineet luovutetaan työpäivän päätyttyä. Huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksiset ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi.

Laittomat aineet tai esineet ilmoitetaan välittömästi yksikönjohtajalle/turvallisuusvastaavalle, joka ilmoittaa asiasta Osekk turvallisuuspäällikölle. Poliisi takavarikoi laittomat aineet tai esineet opiskelijalta.

Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa huostaanottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen tulee kirjata.

Tilanteissa joissa opettaja tai yksikön johdon edustaja poistaa opiskelijan, käyttää voimakeinoja tai ottaa haltuunsa opiskelijalle kuuluvaa omaisuutta⁵⁶, **tehdään asiasta kirjallinen selvitys**. Edellä kuvatuista tilanteista ilmoitetaan välittömästi yksikönjohdolle, turvallisuuspäällikölle ja vararehtorille. Yksikönjohtaja, vararehtori ja turvallisuuspäällikkö sopivat mahdollisista jatkotoimenpiteistä tapauskohtaisesti. Kurinpito-menettelystä ohjeistetaan opettajia ja rehtorin toimivaltaa käyttäviä erillisellä ohjeella.

Kurinpitorangaistukset

Kirjallinen varoitus opiskelijalle voidaan antaa edellä mainitusta käyttäytymisestä, vilpillisestä menettelystä, oppilaitoksen järjestyssääntöjen vastaisesta toiminnasta tai jos hän kieltäytyy huumausainetestistä koskevan todistuksen esittämisestä tai on em. selvityksen perusteella käyttänyt huumausaineita muihin kuin lääkinnällisiin tarkoituksiin siten, että hänen toimintakykynsä on heikentynyt.

Jos teko tai laiminlyönti on vakava tai jos opiskelija jatkaa lain 630/98 35 § 1 momentissa mainittua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, oikeusturvatoimikunta voi **erottaa** hänet **oppilaitoksesta** enintään yhdeksi vuodeksi sekä **erottaa asuntolasta** määrääjäksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi.

Oikeusturvatoimikunta voi pidättää opiskelijalta **oikeuden opiskeluun, kunnes** hän suostuu terveydentilan tai toimintakyvyn tarkastukseen/tutkimukseen tai suostuu toimittamaan vaadittavan rikostaustatutteen nähtäväksi.

Ennen opiskelijan erottamista oppilaitoksesta, opiskelijan asuntolasta erottamista ja kirjallisen varoituksen antamista opiskelijalle on yksilöitävä rangaistuksen syynä oleva teko tai laiminlyönti, hankittava tarpeellinen selvitys sekä varattava opiskelijalle **tilaisuus tulla kuulluksi**. Kuulemistilaisuuteen opiskelija

⁵⁶ L 630/1998 § 28

voi pyytää tai tarjoamme hänen tuekseen opiskeluhuollon henkilöstön asiantuntemusta. Kuulemistilaisuus itsessään ei ole opiskeluhoitoa, vaan osa kurinpitoprosessia. Ennen erottamista on kuultava myös alaikäisen opiskelijan huoltajaa. Huoltajalle tulee aina ilmoittaa kurinpitorangeistuksesta sekä muista toimenpiteistä. Kurinpitorangeistuksista, opiskeluoikeuden peruuttamisesta ja opiskelusta pidättämisestä tulee antaa kirjallinen päätös ja kirjata poistamisen, epäämisen sekä pidättämisen toimenpiteet.

Samalla kun opiskeluoikeuden peruuttamisesta, määräaikaisesta erottamisesta, asuntolasta erottamisesta tai opiskelusta pidättämisestä päätetään, on päätettävä päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta.

Kirjallisen varoituksen antamisesta ja opiskeluun osallistumisen epäämisestä päättää yksikönjohtaja. Opiskelijan määräaikaisesta erottamisesta, opiskeluoikeuden peruuttamisesta ja palauttamisesta sekä opiskeluoikeuden pidättämisestä päättää Oulun seudun ammattiopiston oikeusturvatoimikunta. Sillä on yhtymähallituksen vahvistama toimintasääntö, josta ilmenevat toimikunnan toimintatavat, päätöksenteko ja yhteistyö sekä toimikunnan jäsenten perehdyttäminen tehtäviinsä.

Jos asian laatu on edellyttänyt sen siirtämistä tuomioistuimen käsiteltäväksi, oppilaitoksessa ei voida samasta syystä aloittaa tai jatkaa kurinpitomenettelyä, mutta opiskelijalta voidaan tutkimuksen ajaksi pidättää oikeus opiskeluun, jos se on perusteltua opiskelijan tekemäksi epäiltyyn rikokseen tai siihen liittyviin seikkoihin nähden.

Yhteistoiminnasta eri viranomaistahojen kanssa kerrotaan Ohjauksen ja opiskeluhuollon suunnitelmassa.

2 RIKOSTAUSTAOTTEEN PYYTÄMINEN SORA-TUTKINNOISSA

Opiskelijan tulee pyynnöstä toimittaa nähtäväksi opiskeluoikeuden arviointia varten rikosrekisterilaissa⁵⁷ tarkoitettu ote rikosrekisteristä eli **rikostaustaote**, jos opintoihin tai työssäoppimiseen sisältyy olennaisesti alaikäisten parissa työskentelyä.

Opiskelijan Oikeusrekisterikeskukselta tilaama rikostaustaote opiskelua varten on maksuton⁵⁸. Opiskelija tilaa otteen vapaamuotoisella hakemuksella sähköpostitse, tarkoitusta varten laaditulla lomakkeella tai sähköisellä hakemuksella. Tietoa pyydetessä on ilmoitettava tarkoitus, johon rikostaustaotetta tarvitaan, tilaajan täydellinen nimi, henkilötunnus/syntymäaika, tilaajan postiosoite ja puhelinnumero sekä viranomainen (Oulun seudun koulutus kuntayhtymä), jota varten ote tilataan. Opiskelijan on otetta tilattaessa ilmoitettava, mitä oppilaitosta (Oulun seudun ammattiopisto) ja tehtävää varten se tilataan. Ote voidaan tilata vasta ennen työssäoppimisjakson alkamista. Rikostaustaote ei saa olla kuutta kuukautta vanhempi, kun se esitetään työnantajalle, oppilaitokselle tai viranomaiselle.

Rikostaustaotteen avulla koulutuksen järjestäjä voi tarkistaa, täyttääkö opiskelija koulutusalan ja tutkinnon turvallisuusedellytykset niin, että hän voi jatkaa opintojaan. Rikostaustaote pyydetään opiskelijalta

⁵⁷ L 770/1993: 6 § 3 mom

⁵⁸ <https://asiointi.oikeus.fi/ork-kansalaisille>

ennen opintoja tai työssäoppimisjaksoa, joihin sisältyy olennaisesti alaikäisen parissa tapahtuvaa työskentelyä. Olennaisesti alaikäisen parissa tapahtuvaa työskentelyä on esimerkiksi yhtäjaksoinen pidempi työssäoppimisjakso (ei vain lyhyt tutustuminen) tai työskentely tapahtuu suoraan alaikäisten kanssa (ei vain työntekijöiden kanssa). Opiskelijan tulee itse pyytää rikostaustaote ja toimittaa se nähtäväksi koulutuksen järjestäjälle. Jos opiskelija kieltäytyy rikostaustaotteen toimittamisesta koulutuksen järjestäjän määräämässä kohtuullisessa ajassa, häneltä voidaan pidättää oikeus opiskeluun siihen asti, kunnes hän esittää rikostaustaotteen.

Tiedot saa pyytää yksikönjohtaja, opintopäällikkö/aikuiskoulutuspäällikkö tai muu yksikön erikseen nimeämä viranhaltija ja otteiden käsittely ja tiedon arkistointi tapahtuu OSAOn sääntöjen ja ohjeiden mukaisesti. Mikäli rikostaustaote ei sisällä rikosta, jonka perusteella opiskeluoikeus voidaan peruuttaa, ote palautetaan viipymättä opiskelijalle. Kopiota rikostaustaotteesta ei saa ottaa.

Mikäli rikostaustaote sisältää tiedon rikoksesta, jonka perusteella opiskeluoikeus voidaan peruuttaa, rikostaustaote toimitetaan oikeusturvatoimikunnan esittelijälle, joka vie asian oikeusturvatoimikunnan päättäväksi. Rikostaustaote säilytetään tämän henkilön hallussa siihen saakka, kunnes opiskeluoikeuden peruuttamista koskevasta asiasta on lainvoimainen päätös tai asia on siirtynyt muutoksenhaun johdosta opiskelijoiden oikeusturvalautakunnan käsittelyyn.

Lisätietoja:

http://www.oph.fi/julkaisut/2015/koulutuksen_jarjestajille_keinoja_puuttua_opiskeluun_soveltumattomuuteen (8.9.2015)

<http://oikeusrekisterikeskus.fi/fi/index/rekisterit/rikosrekisteri/yksityisenhenkilontiedonsaantioikeus/rikostaustaote.html>

Oppilaitoksella on velvollisuus ilmoittaa huoltajalle, jos opiskelijalta vaaditaan rikostaustaote.

3 OPISKELUOIKEUDEN PERUUTTAMINEN

Opiskeluoikeuden peruuttamiseen liittyvät säännökset ja määräykset koskevat vain SORA-tutkintoja. Lisäksi on otettava huomioon, ettei opiskeluoikeuden peruuttaminen ole kurinpitotoimi, vaan virheellisen opiskelijaksi ottamisen päätöksen korjaamiseen liittyvä toimi.

Opiskeluoikeuden peruuttaminen

Opintojen alettua opiskeluoikeus voidaan peruuttaa, jos opiskelija vaarantaa toistuvasti ja vakavasti toisen henkilön terveyden tai turvallisuuden, ei täytä terveydentilaltaan eikä toimintakyvyltään opiskelijaksi ottamisen edellytyksiä, on hakuvaiheessa salannut tiedon aiemmasta opiskeluoikeuden peruuttamispäätöksestä tai jos opinnot tai niihin kuuluva työssäoppiminen edellyttävät alaikäisten parissa työskentelyä ja opiskeluoikeuden peruuttaminen on tarpeen alaikäisten suojelemiseksi.

Ammattiopiston oikeusturvatoimikunta voi peruuttaa opiskeluoikeuden edellä mainituilla perusteilla ainoastaan seuraavissa OSAOssa järjestettävissä tutkinnoissa ja koulutuksissa (ns. SORA-tutkinnot):

- logistiikan perustutkinto: kuljetuspalvelujen sekä lentoasemapalvelujen osaamisalat
- rakennusalan perustutkinto: maarakennuskoneenkuljetuksen osaamisala
- linja-autonkuljettajan ammattitutkinto
- yhdistelmäajoneuvonkuljettajan ammattitutkinto
- turvallisuusalan perustutkinto
- metsäalan perustutkinto: metsäkoneenkuljetuksen osaamisala
- metsäkoneenkuljettajan ammattitutkinto
- lääkealan perustutkinto
- sosiaali- ja terveysalan perustutkinto
- perhepäivähoidon ammattitutkinto
- jalkojenhoidon ammattitutkinto
- koulunkäynnin ja aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjauksen ammattitutkinto ja erikoisammattitutkinto

Esittelijänä toimii asian vireille laittanut viranhaltija (yksikönjohtaja) tai hänen varahenkilönsä. Esteellisyyttä koskevissa kysymyksissä sovelletaan hallintolain ja kuntalain säännöksiä (ks. Hallintosääntö/esteellisyyden toteaminen). Ennen opiskeluoikeuden peruuttamista selvitetään opiskelijan mahdollisuudet hakeutua muuhun koulutukseen ja hänet voidaan suostumuksellaan ottaa muuhun koulutukseen, jonka opiskelijaksi ottamisen edellytykset hän täyttää. Ennen opiskeluoikeuden peruuttamista koskevan päätöksen tekemistä opiskelijalle ja hänen huoltajalleen varataan tilaisuus tulla kuulluksi. OSAO tiedottaa tutkintokohtaisista terveydentilan ja toimintakyvyn vaatimuksista sekä muista opintoihin liittyvistä edellytyksistä hakuoppaassa ja verkkosivuilla.

Opiskeluoikeus palautetaan, jos em. peruuttamisen syytä ei ole ja opiskelija on toimittanut terveydentilaansa koskevat lausunnot. Palauttamisesta päättää oikeusturvatoimikunta.

Arkaluonteisia tai salassa pidettäviä tietoja ovat opiskelijaksi hakijan ja jo opintonsa aloittaneen opiskelijan terveystiedot, rikostaustaote ja huumausainetestiä koskeva todistus sekä opiskeluoikeuden peruuttamista ja palauttamista koskevat tiedot. Tiedot saa pyytää yksikönjohtaja/opintopäällikkö tai muu tähän tehtävään nimetty henkilö ja niiden käsittely ja arkistointi tapahtuu OSAOn sääntöjen ja ohjeiden mukaisesti.

4 MUUTOKSENHAKU

Oikaisuvaatimus

Jos päätös koskee opiskelijaksi ottamista, opetuksen järjestämistä erityisopetuksena tai mukauttamista, erityisiä opiskelujärjestelyjä, opiskeluaikaa tai opiskelijan katsomista eronneeksi sekä huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämisvelvollisuutta, päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta. Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Aluehallintoviraston päätökseen voi hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen 14 päivän kuluessa aluehallintoviraston päätöksen tiedoksisaannista.

Muutoksenhaku hallinto-oikeuteen

Koulutuksen järjestäjän päätökseen, joka koskee opiskelijalle annettavaa kirjallista varoitusta, opiskelijan määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista, opiskelusta pidättämistä tai opintososiaalisia

etuja ammatillisessa peruskoulutuksessa, erityisopetuksessa tai oppisopimuskoulutuksessa, saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen⁵⁹. Valitus tulee tehdä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Muutoksenhaku Opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan

Koulutuksen järjestäjän päätökseen (oikeusturvatoimikunta), joka koskee opiskeluoikeuden peruuttamista tai palauttamista, saa hakea muutosta valittamalla opiskelijoiden oikeusturvalautakuntaan. Valitus tulee tehdä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Opiskelijoiden oikeusturvalautakunnan päätökseen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Täytäntöönpano

Opiskelijan määräaikaista erottamista, asuntolasta erottamista, opiskeluoikeuden peruuttamista tai opiskelusta pidättämistä koskeva päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta, jollei hallinto-oikeus tai opiskelijoiden oikeusturvalautakunta toisin määrää.

Valituskiellot

Nimettyä opiskelijaa koskevaan opintojen suoritusaikaa tai -paikkaa koskevaan päätökseen taikka muuta opintojen yksilöllistä järjestämistä koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valittaa ei myöskään saa seuraavista asioista:

- opetusta häiritsevän opiskelijan poistaminen opetustilanteesta tai tilaisuudesta
- väkivaltaisesti tai uhkaavasti käyttäytyvän opiskelijan opetukseen osallistumisen epäämisestä (3 päivää)

Kirjallisiin päätöksiin oheistetaan aina muutoksenhakuohje.

⁵⁹ L630/1998, 44a §

LIITE 3 ERITYISOPETUKSEN PERUSTEET OPH:N LUOKITUKSEN MUKAAN

HOJKSin laatimisen perusteena käytetään seuraavia erityisopetuksen luokitteluperusteita:

01= hahmottamisen, tarkkaavaisuuden ja keskittymisen vaikeudet

opiskelijat, joilla on diagnosoituja hahmottamiseen, tarkkaavaisuuteen ja keskittymiseen liittyviä vaikeuksia, kuten AD/HD tai ADD

Jos opiskelijalla on suuria keskittymisvaikeuksia ryhmässä ja hän tarvitsee paljon yksilöllistä huomiota ja yksilöllisiä tapoja opintojen suorittamiseen, hänet nimetään erityisopiskelijaksi. Myös, jos opiskelijalla on suuria hahmottamisen ongelmia, jotka keskeisesti vaikuttavat hänen opiskeluunsa ja hän tarvitsee erityistoimia, hänet nimetään erityisopiskelijaksi.

02= kielelliset vaikeudet

opiskelijat, joilla on vaikeita lukemiseen, kirjoittamiseen ja puhumiseen liittyviä vaikeuksia kuten vaikea lukiongelma, dysfasia tai dyslexia

Jos seulontatestissä käy ilmi, että opiskelijalla on suuria vaikeuksia lukemisessa ja kirjoittamisessa, hänet testataan vielä yksilötestillä. Jos tulokset osoittavat, että opiskelussa tulee olemaan vaikeuksia lukiongelman takia, opiskelija nimetään erityisopiskelijaksi.

03= vuorovaikutuksen ja käyttäytymisen häiriöt

opiskelijat, joilla on käyttäytymiseen liittyviä ongelmia, kuten sosiaalista sopeutumattomuutta

Jos opiskelijalla on sellaisia käyttäytymisen ja vuorovaikutuksen ongelmia, että hänen opiskelunsa ei onnistu ilman erityisiä toimenpiteitä, nimetään hänet erityisopiskelijaksi.

04= lievä kehityksen viivästyminen

opiskelijat, joilla on laajoja oppimisvaikeuksia, mutta ei kuitenkaan kohdan 5 mukaista vaikeaa kehityksen viivästyntä

Diagnoosi on olemassa mukautetun opetussuunnitelman mukaan opiskelleilla peruskoulusta.

05= vaikea kehityksen viivästyminen (keskivaikea tai vaikea kehitysvamma)

opiskelijat, jotka ovat saaneet peruskoulussa opetusta toiminta-alueittain ja jotka yleensä tarvitsevat runsaasti henkilökohtaista avustusta päivittäisissä toiminnoissa.

06= psyykkiset pitkäaikaissairaudet

mielenterveyden ongelmat, päihdekuntoutujat

Jos opiskelijalla on diagnosoitu psyykinen sairaus tai hän on päihdekuntoutuja, hänet nimetään erityistä tukea tarvitseväksi opiskelijaksi.

07= fyysiset pitkäaikaissairaudet

kuten allergia, astma, diabetes, epilepsia, syöpä

Jos opiskelijalla on diagnosoitu fyysinen sairaus, joka edellyttää erityisiä tukitoimia, hänet nimetään erityistä tukea tarvitseväksi opiskelijaksi.

08= autismiin ja Aspergerin oireyhtymään liittyvät oppimisvaikeudet

Jos opiskelijalla on diagnosoitu autismi tai aspergerin syndrooma, hänet nimetään erityistä tukea tarvitseväksi opiskelijaksi.

09= liikkumisen ja motoristen toimintojen vaikeus tuki- ja liikuntaelinvammat, cp-oireyhtymä, lyhytkasvuisuus

Jos opiskelijalla on liikkumisen tai motoristen toimintojen vaikeus, joka edellyttää erityisiä tukitoimia opiskelussa, hänet nimetään erityistä tukea tarvitseväksi opiskelijaksi.

10= kuulovamma

11= näkövamma

12= muu syy, joka edellyttää erityisopetusta

Opiskelija, jolla on sellaisia opiskelun esteitä, jotka eivät sovi edellä mainittuihin luokkiin, nimetään hänet erityistä tukea tarvitseväksi opiskelijaksi. Tällaisia opiskelun esteitä voivat olla seuraavat:

- opiskelijan koulunkäynti on epäsäännöllistä, eikä syytä ole vielä löydetty
- opiskelijalla on päihdeongelma, mutta hän ei ole vielä hoidossa
- opiskelijalla on elämänhallinnan ongelmia, joita ei ole saatu järjestykseen
- opiskelijan kanssa on yritetty useita toimenpiteitä, mutta mikään ei ole auttanut.

Muita kategoriaan 12 kuuluvia syitä voivat olla aiempi huono koulumenestys, opiskeluvaikeudet, käyttäytymis- ja keskittymisvaikeudet, sosiaaliset ongelmat, alhainen motivaatio, luki-vaikeudet ja matematiikan oppimisvaikeudet.

Luokittelun perustana käytetään ensisijaista erityisopetuksen tarpeeseen eniten vaikuttavaa ongelmaa tai oppimisen estettä. Lievät oppimisvaikeudet eivät ole erityisopetuksen peruste, ne kuuluvat normaalin tukiopetuksen piiriin. Myöskään puhe-, luku – tai kirjoitusvaikeus tai aiempi heikko koulumenestys eivät välttämättä ole erityisopetuksen perusteita. Samoin poissaolot ja suorittamattomat kurssit eivät riitä erityisopetuksen perusteeksi. Erityisen tuen tarve tulee aina osoittaa ja perustella.

Opiskelija, joka on opiskellut peruskoulussa mukautetun opetussuunnitelman mukaan muutamassa ai-
neessa, ei välttämättä tarvitse tukea. Tuen tarve määritellään aina yksilöllisesti, tarvetta määriteltäessä
huomioidaan opiskelijan kokonaistilanne.